

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI

EBRU SANATININ FARKLI MATERYALLER ÜZERİNE
UYGULANMASI

Yavuz Selim ERDİNÇ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Sema ETİKAN

ISPARTA – 2014

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI

Bu tez 14/11/2019 tarihinde Aşağıdaki Jüri Üyeleri Tarafından Oy Birliği /Oy Çokluğu ile Kabul Edilmiştir.

DANIŞMAN	Doç. Dr. Sema ETİKAN	İmza:.....
ÜYE	Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ	İmza:.....
ÜYE	Yrd. Doç. Dr. Doğan DEMİRCİ	İmza:.....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza ve Mühür
.....
Doç. Dr. Abdullah Şevki DUYMAZ
SDÜ Güzel Sanatlar Enstitü Müdürü

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK EL SANATLARI ANASANAT DALI

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları aldığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim(14/11./2014).

Yavuz Selim ERDİNÇ

ÖNSÖZ

Renklerin suda dans etmesi olarak tanımlanan ebru sanatının nerede ve ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak bazı ebru tarihçilerinin, ebrunun kökeninin, Orta Asya'ya, Türkistan'a dayandığına dair görüşleri bulunmaktadır. Buhara ve Semerkant'ta başladığı varsayılan ebru en eski Türk sanatlarından biridir.

Tarihsel süreçte kitap kapaklarını süslemede veya kâğıda aktarılıp çerçevelenerek kullanılan ebru, günümüzde çok farklı yüzeylere uygulanabilmektedir. Ebru sanatı son yıllarda hak ettiği değeri tekrar elde etmeye başlamıştır. Ebrunun tekrar yaygınlık ve değer kazanmasında dekoratif sanatlarda kullanılabilmesinin büyük etkisi bulunmaktadır. Bu çalışmada ebrunun uygulanabildiği farklı kullanım alanları araştırılmış ve uygulamalı olarak gösterilmiştir. Böylece ebrunun dekoratif ürünlerdeki kullanım alanlarını tanıtarak gelişimine katkıda bulunmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmanın her aşamasında çok değerli katkı ve yardımlarını benden esirgemeyen, bana inanan, destek olan ve düşünceleri ile aydınlatan danışman hocam Doç. Dr. Sema ETİKAN'a sonsuz teşekkürlerimi ve şükranlarımı sunarım.

Eğitim hayatımın başından beri benden ilgisini ve desteğini esirgemeyen, sabırla beni yetiştiren ve böyle özgün bir tez konusunda benden fikirlerini esirgemeyen, hayatım boyunca bitmek bilmez sorularımı sabırla dinleyen ve sorunlarımı çözen, beni bu ve diğer tüm çalışmalarımında destekleyen, bu noktaya gelmeyi borçlu olduğum insana, babam ve değerli hocam Öğr. Gör. Ünal ERDİNÇ'e çok teşekkür ederim.

Yaptığım çalışma boyunca manevi desteklerini sürekli yanımda hissettiğim aileme; annem Ömür ERDİNÇ'e ve ablam Öğr. Gör. Arzu ERDİNÇ'e sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Yavuz Selim ERDİNÇ
Isparta, Kasım 2014

ÖZET

Ebru Sanatının Farklı Materyaller Üzerine Uygulanması

Yavuz Selim ERDİNÇ

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk El
Sanatları Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi

Yıl: 2014, Sayfa: 108

Danışman: Doç. Dr. Sema ETİKAN

Geleneksel Türk sanatları içinde özel bir yeri olan Ebru, en eski Türk kağıt süsleme sanatlarından biridir. Ebru, fizik ve kimya kanunlarının da uygulandığı, renklerin su üzerinde uyum ve ahenk içinde dans ettiği ve ardından kağıt üzerine aktarıldığı bir sanattır. Hangi tarihte ve kimin tarafından bulunduğu bilinmeyen bu sanatın, yalnızca çok eski tarihli kitap ciltlerinde yan kâğıdı olarak kullanıldığını görmek mümkündür. Ancak Ebru sanatının, geçirdiği süreç içinde, yapımında kullanılan malzemede olduğu kadar elde edilen motifler ve ebru kâğıdının kullanım alanları bakımından devamlı olarak değişime ve yeniliklere açık bir sanat dalı olduğu görülmektedir. Bu çalışmada günümüzde popülerliği giderek artan ebru sanatının farklı alanlara uygulanabilirliğini göstermek amaçlanmıştır. Bu amaçla ahşap, alçı, cam, deri, kağıt, kumaş, seramik ve tela gibi malzemelerle kullanılan farklı ebru tekniklerinin farklı materyaller üzerine uygulanması çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebru sanatı, Ebru çeşitleri, Ebrunun farklı materyallere uygulanması

ABSTRACT

Application of Marbling Technique on Different Materials

Yavuz Selim ERDİNÇ

Süleyman Demirel University, Institute of Fine Arts,
Traditional Turkish Handcrafts Department, MA Thesis

Year: 2014, Pages: 108

Supervisor: Doç. Dr. Sema ETİKAN

Marbling, which is one of the oldest Turkish art of paper decoration, has a special place in traditional Turkish arts. Marbling is an art which is colors danced with cohesion and harmony on the water and then transferred onto the paper. Also laws of physics and chemistry are applied in marbling. It is not known exactly who first made marbling and when it is occurred. It is possible to see that marbling is used as bookbinding paper in very old books. And also it is seen that the art of marbling is constantly open to changes and innovations in terms of used materials, motifs and usage areas of marbling paper. Popularity of the art of marbling is increasing day by day. In this study, it is aimed to show the applicability of the art of marbling to different areas. For this purpose, different marbling techniques applied on different materials such as wood, plaster, glass, skin, paper, fabric, ceramic and interlining.

Key words: The art of marbling, types of marbling, implementation of marbling on different materials.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	v
1. GİRİŞ.....	1
2. KURAMSAL TEMELLER.....	5
2.1. Ebru Sanatı.....	5
2.2. Ebru Yapımında Kullanılan Malzemeler.....	9
2.3. Ebru Yapımı.....	17
2.4. Ebru Çeşitleri.....	18
3. KAYNAK ÖZETLERİ.....	37
4. MATERYAL YÖNTEM.....	43
4.1. Materyal.....	43
4.2. Yöntem.....	43
5. BULGULAR.....	44
5.1. Ahşap Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	44
5.2. Alçı Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	48
5.3. Cam Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	50
5.4. Deri Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	52
5.5. Kağıt Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	53
5.6. Kumaş Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	56
5.6.1. İpek Kumaş Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	56
5.6.2. Pamuklu Kumaş Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	58
5.7. Seramik Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	60
5.8. Tela Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	62
5.8.1. Kağıt Tela Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	62
5.8.2. Kumaş Tela Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması.....	63
6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	66
KAYNAKÇA.....	68
EKLER.....	71
ÖZGEÇMİŞ.....	104

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Mâlik-i Deylemî tarafından yazılan Ta'lik Kıta (Derman, 1977:6)	7
Şekil 2. Tertib-i Risale-i Ebrî adlı eserden iki sayfa (Derman, 1977:27)	7
Şekil 3. Tekne (Erdoğan, 2014).....	10
Şekil 4. Kitre (Erdoğan, 2014).....	11
Şekil 5. Su (Erdoğan, 2014).....	11
Şekil 6. Öd (Erdoğan, 2014).....	12
Şekil 7. Toprak boyalar (Erdoğan, 2014).....	14
Şekil 8. Lahor çiviti (Erdoğan, 2014).....	14
Şekil 9. Pigment boyalar (Erdoğan, 2014).....	14
Şekil 10. Fırça (Erdoğan, 2014).....	15
Şekil 11. Kağıt (Erdoğan, 2014).....	15
Şekil 12. Biz (Erdoğan, 2014).....	16
Şekil 13. Tarak (Erdoğan, 2014).....	16
Şekil 14. Desteseng (Eltaş) (Erdoğan, 2014).....	16
Şekil 15. Spatül (Erdoğan, 2014).....	17
Şekil 16. Mühre (Erdoğan, 2014).....	17
Şekil 17. Battal ebru (Yavuz Selim Erdoğan).....	20
Şekil 18. Gel-Git ebrusu (Yavuz Selim Erdoğan).....	20
Şekil 19. Somaki ebrusu (Yavuz Selim Erdoğan).....	21
Şekil 20. Şal ebrusu (Yavuz Selim Erdoğan).....	21
Şekil 21. Taraklı ebru (Yavuz Selim Erdoğan).....	22
Şekil 22. Bülbül yuvası ebrusu (Mustafa Düzgünman).....	23
Şekil 23. Neftli ebru (Yavuz Selim Erdoğan).....	23
Şekil 24. Serpme ebru (Yavuz Selim Erdoğan).....	24
Şekil 25. Kumlu - Kılçıklı ebru (Yavuz Selim Erdoğan).....	25
Şekil 26. Hafif ebru (Yavuz Selim Erdoğan).....	25
Şekil 27. Akkâse ebru (Yavuz Selim Erdoğan).....	26
Şekil 28. Yazılı ebru (Ünal Erdoğan).....	26
Şekil 29. Hatip ebrusu (Mustafa Düzgünman).....	27
Şekil 30. Koltuk ebrusu (Sabri Mandıracı).....	28
Şekil 31. Necmeddin Ebrusu (Rezzan Alptuna Koleksiyonu).....	29
Şekil 32. Lale ebrusu (Yavuz Selim Erdoğan).....	30
Şekil 33. Karanfil ebrusu (Yavuz Selim Erdoğan).....	31
Şekil 34. Papatya ebrusu (Mustafa Düzgünman).....	32
Şekil 35. Sümbül ebrusu (Yavuz Selim Erdoğan).....	33
Şekil 36. Menekşe ebrusu (Yavuz Selim Erdoğan).....	34

Şekil 37. Gelincik ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).....	35
Şekil 38. Gül ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).....	36
Şekil 39. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	44
Şekil 40. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	45
Şekil 41. Şal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	45
Şekil 42. Somaki ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	45
Şekil 43. Hatip ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	46
Şekil 44. Hatip ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	46
Şekil 45. Kutu kapağının tekneye yatırılma işlemi (Erdinç, 2014).....	46
Şekil 46. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	47
Şekil 47. Kutunun kalan kısmının tekneye yatırılma işlemi (Erdinç, 2014).....	47
Şekil 48. Kutunun kalan kısmının tekneden alma işlemi (Erdinç, 2014).....	47
Şekil 49. Hatip ebru ve battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kutu (Erdinç, 2014).....	48
Şekil 50. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	48
Şekil 51. Alçı çerçeveyi tekneye yatırma işlemi (Erdinç, 2014).....	49
Şekil 52. Alçı çerçeveyi tekneden alma işlemi (Erdinç, 2014).....	49
Şekil 53. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçı çerçeve (Erdinç, 2014).....	49
Şekil 54. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	50
Şekil 55. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	50
Şekil 56. Taraklı ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	51
Şekil 57. Taraklı şal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	51
Şekil 58. Taraklı şal ebru tekniği ile süslenmiş mat cam (Erdinç, 2014).....	51
Şekil 59. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	52
Şekil 60. Deriyi tekneden alma işlemi (Erdinç, 2014).....	52
Şekil 61. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri levha (Erdinç, 2014).....	53
Şekil 62. Zemin ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	54
Şekil 63. Yaprak için biz yardımıyla damla oluşturma (Erdinç, 2014).....	54
Şekil 64. Lale ebrusunda yaprak oluşturma (Erdinç, 2014).....	54
Şekil 65. Lale ebrusunun yaprak formu (Erdinç, 2014).....	55
Şekil 66. Lale formunun yapılması (Erdinç, 2014).....	55
Şekil 67. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıt levha (Erdinç, 2014).....	56
Şekil 68. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	56
Şekil 69. İpek kumaşı tekneye yerleştirme işlemi (Erdinç, 2014).....	57
Şekil 70. İpek kumaşı tekneden alma işlemi (Erdinç, 2014).....	57
Şekil 71. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaş (Erdinç, 2014).....	57
Şekil 72. Zemin ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).....	58
Şekil 73. Yaprak için biz yardımıyla damla oluşturma (Erdinç, 2014).....	58
Şekil 74. Lale ebrusunda yaprak oluşturma (Erdinç, 2014).....	59

Şekil 75. Lale ebrusunun yaprak formu (Erdoğan, 2014).	59
Şekil 76. Lale formunun yapılması (Erdoğan, 2014).	59
Şekil 77. Lale ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaş (Erdoğan, 2014).	60
Şekil 78. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).	60
Şekil 79. Seramik nar biblosunun tekneye yerleştirme işlemi (Erdoğan, 2014).	61
Şekil 80. Seramik nar biblosunun teknedeki alma işlemi (Erdoğan, 2014).	61
Şekil 81. Battal ebru tekniği ile süslenmiş nar şeklinde seramik biblo (Erdoğan, 2014).	61
Şekil 82. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).	62
Şekil 83. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).	62
Şekil 84. Kağıt telasının tekneye yerleştirme işlemi (Erdoğan, 2014).	63
Şekil 85. Gel-git ebru tekniği ile süslenmiş kağıt tela (Erdoğan, 2014).	63
Şekil 86. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).	64
Şekil 87. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).	64
Şekil 88. Şal ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).	64
Şekil 89. Kumaş telasının tekneye yerleştirme işlemi (Erdoğan, 2014).	65
Şekil 90. Şal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş tela (Erdoğan, 2014).	65
Şekil 91. Hatip ebru ve battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kutu (Erdoğan, 2014).	71
Şekil 92. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap bardak atlığı (Erdoğan, 2014).	71
Şekil 93. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kalemlik (Erdoğan, 2014).	72
Şekil 94. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş ahşap aynalık çerçevesi (Erdoğan, 2014).	72
Şekil 95. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş ahşap fotoğraf çerçevesi (Erdoğan, 2014).	73
Şekil 96. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap fotoğraf çerçevesi (Erdoğan, 2014).	73
Şekil 97. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kaşık (Erdoğan, 2014).	74
Şekil 98. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan çerçeve (Erdoğan, 2014).	75
Şekil 99. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan biblo (Erdoğan, 2014).	75
Şekil 100. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan saksı süsü (Erdoğan, 2014).	76
Şekil 101. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan dolap süsü (Erdoğan, 2014).	76
Şekil 102. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan dolap süsü (Erdoğan, 2014).	77
Şekil 103. Taraklı şal ebru tekniği ile süslenmiş mat camdan tablo (Erdoğan, 2014).	78
Şekil 104. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş mat camdan tepsi (Erdoğan, 2014).	78
Şekil 105. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kumlu camdan tablo (Erdoğan, 2014).	79
Şekil 106. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş deriden tablo (Erdoğan, 2014).	80
Şekil 107. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri çanta (Erdoğan, 2014).	80
Şekil 108. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri cüzdan (Erdoğan, 2014).	81
Şekil 109. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri küpe (Erdoğan, 2014).	81
Şekil 110. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri bileklik (Erdoğan, 2014).	82
Şekil 111. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdoğan, 2014).	83
Şekil 112. Menekşe ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdoğan, 2014).	83

Şekil 113. Sümbül ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdoğan, 2014).	84
Şekil 114. Gelincik ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdoğan, 2014).	84
Şekil 115. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdoğan, 2014).	85
Şekil 116. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdoğan, 2014).	85
Şekil 117. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kitap kenarı (Erdoğan, 2014).	86
Şekil 118. Battal ebru, gel-git ebru, somaki ebru, taraklı ebru ve akkâse ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan kitap ayraçları (Erdoğan, 2014).	86
Şekil 119. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan termos bardak (Erdoğan, 2014).	87
Şekil 120. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaştan tablo (Erdoğan, 2014).	88
Şekil 121. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaşından bluz (Erdoğan, 2014).	88
Şekil 122. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaşından fular (Erdoğan, 2014).	89
Şekil 123. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaşından şal (Erdoğan, 2014).	89
Şekil 124. Lale ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan tablo (Erdoğan, 2014).	90
Şekil 125. Battal ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan tablo (Erdoğan, 2014).	90
Şekil 126. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan tablo (Erdoğan, 2014).	91
Şekil 127. Battal ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan çanta (Erdoğan, 2014).	91
Şekil 128. Şal ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan masa örtüsü (Erdoğan, 2014).	92
Şekil 129. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş seramik aynalık (Erdoğan, 2014).	93
Şekil 130. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik nar biblo (Erdoğan, 2014).	93
Şekil 131. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş seramik mumluk (Erdoğan, 2014).	94
Şekil 132. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik mask (Erdoğan, 2014).	94
Şekil 133. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik nar kase (Erdoğan, 2014).	95
Şekil 134. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik vazo (Erdoğan, 2014).	95
Şekil 135. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik tabak (Erdoğan, 2014).	96
Şekil 136. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş seramik tabak (Erdoğan, 2014).	96
Şekil 137. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş seramik tabak (Erdoğan, 2014).	97
Şekil 138. Şal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik vazo (Erdoğan, 2014).	97
Şekil 139. Battal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik kül tablası (Erdoğan, 2014).	98
Şekil 140. Şal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik lokumluk (Erdoğan, 2014).	98
Şekil 141. Şal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik yumurta biblo (Erdoğan, 2014).	99
Şekil 142. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik vazo (Erdoğan, 2014).	99
Şekil 143. Gel-git ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan tablo (Erdoğan, 2014).	100
Şekil 144. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan tablo (Erdoğan, 2014).	100
Şekil 145. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan SDÜ baskılı tişört (Erdoğan, 2014).	101
Şekil 146. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan kalp baskılı tişört (Erdoğan, 2014).	101
Şekil 147. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan GAP baskılı tişört (Erdoğan, 2014).	102
Şekil 148. Şal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş teladan tablo (Erdoğan, 2014).	102
Şekil 149. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş teladan termos bardak (Erdoğan, 2014).	103
Şekil 150. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş teladan 32 baskılı tişört (Erdoğan, 2014).	103

1. GİRİŞ

Geleneksel Türk sanatlarının en önemlilerinden birisi olan Ebru sanatı en eski Türk kağıt süsleme sanatlarından birini oluşturmaktadır. Ebru sanatı bir bütün olarak değerlendirildiğinde görünüş açısından kolay, sonuç açısından ise sabır, dikkat ve titizlik isteyen meşakkatli ve zor bir sanattır. Türkler Orta Asya'dan Anadolu'ya geldiklerinde beraberlerinde yaşam biçimleriyle birlikte estetik anlayışlarını dolayısıyla ebru sanatını da getirmişlerdir.

Ebru, yoğunluğu tercihen kitre denen katkı maddesi ile arttırılan bir kap suyun üzerinde boyalarla çeşitli kompozisyonlar oluşturularak bu kompozisyonların kâğıda aktarılmasıyla yapılmaktadır. Ayrıca ebru; kitre ya da benzeri maddeler ile yoğunluğu artırılmış su üzerine, özel fırçalar yardımıyla boyaların serpilip kompozisyon oluşturularak ve orada oluşan desenlerin kâğıda aktarılmasıyla oluşan bir sanat olarak tanımlanmaktadır. Tarihsel süreç içinde geçmişte hep kâğıda uygulanan bu sanat günümüzde kumaş, ahşap, porselen, cam ve benzeri malzemeler üzerine de uygulanabilmektedir (Başar ve Tiryaki, 2000:3).

Ebru sanatının ilk kez nerede ve nasıl ortaya çıktığına dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Bazı kaynaklarda ebrunun, 13. yüzyılda Türkistan'da, Semerkant'ta ve 14. Yüzyılda da İran'ın doğu bölgelerinde yapıldığına dair kayıtlar yer almaktadır. 8. yüzyılda Semerkant'ta birçok kağıt üreticisinin bulunduğu bilinmektedir. Dolayısıyla Türkler kağıt yapımının yanı sıra renkli kağıt ve kağıt süsleme sanatlarında da oldukça uzmanlaşmıştır. Türkler kullanılan yere ve amaca uygun olarak gümüş veya altın varaklı, çeşitli bitki ve çiçek yaprakları kullanarak kağıtlar üretmişler ve ebru sanatını geliştirmişlerdir. Günümüze ulaşan ebru örneklerinin çoğu ise Selçuklu ve Osmanlı eserleri arasında yer almaktadır. Üzerinde tarih olan ve günümüze kadar ulaşan en eski ebru kâğıdı; Sayın Uğur Dermanın koleksiyonunda yer alan bir hafif ebrudur. Bu hafif ebrulu kağıt üzerine hattat Malik-i Deylemi tarafından Gürcistan'da hat yazılmıştır. Tâlikkit'ada geçen Arapça tarihten bu kâğıdın 1554 yılına ait olduğu bilinmektedir. Bilinen en eski ebru bu kağıt üzerinde bulunduğu için, ebrunun bu tarihlerden başlayarak teknik olarak incelemesini yapılabilmektedir (Ovalıoğlu, 2007:7).

Geleneksel Türk ebru sanatının tarihsel süreci içerisinde yer alan ebru ustalarının, farklı teknikler geliştirdikleri görülmektedir. Buldukları tekniklere yeni boyut kazandırmışlar ve bu boyutu gelecek nesillere aktarmak için kuşaklar arası köprü oluşturmuşlardır. Geçmişten günümüze başlıca ebru ustaları olarak; Şebek Mehmet Efendi, Hatib Mehmet Efendi, Şeyh Sadık Efendi, Hezarfen Edhem Efendi, Salih Efendi, Sami Efendi, Şeyh Aziz Efendi, Necmeddin Okyay, Abdülkadir Kadri Efendi, Sami Bey, Sacid Okyay ve Mustafa Düzgünman gibi sanatçılar yer almaktadır.

Şebek Mehmet Efendi; bilinen en eski ebru sanatçısının doğum tarihi ve kim olduğu ile ilgili çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Fuzuli'nin eseri olan "Hadikatü's Süeda"nın yazma kopyasında Şebek Mehmet efendiye ait ebrular yer almaktadır. Eserin ketebesinde ise 1595 tarihi bulunmaktadır. Ayrıca Tertîb-i Risâle-i Ebrî'de Şebek lakabı ile anılan bu ebrucudan bahsedilmektedir. Dolayısıyla Şebek Mehmet Efendi'nin 1608 yılından önce yaşadığı anlaşılmaktadır (Derman, 1992:8).

Hatib Mehmet Efendi; Ayasofya Camii'nin hatibi olması dolayısıyla Ayasofya Hatibi veya sadece Hatip diye anılan Mehmet Efendi'nin doğum tarihi bilinmiyor. Zühdi İsmail Ağa'dan Sülüs-Nesih yazılarını öğrenmiştir. Nisan 1773 tarihinde Hocapaşa'daki evinde yangın çıkmış ve eserlerini kurtarmak isterken kendisi de beraber yanmıştır (Derman, 1992:8).

Şeyh Sadık Efendi; Buhara'da doğmuştur. Fakat doğum tarihi bilinmemektedir. Ebruculuğu Buhara'da iken öğrenmiştir. Ebru sanatını iki oğlu Edhem ve Salih Efendilere öğretmiştir. 11 Temmuz 1846 yılında kurucusu olduğu Üsküdar Özbekler Tekkesi'nde vefat etmiştir (Derman, 1992:8).

Hezarfen Edhem Efendi; 1829 yılında Üsküdar Özbekler Tekkesi'nde doğmuştur. Türk, Arap, Fars dillerini çok iyi biliyordu. Ta'lik hattından icazeti vardı. Matematik ve astrolojiye çok büyük ilgi duymaktaydı. Doğramacılık, marangozluk, oymacılık, hakkâklık, mühürcülük, dökmeçilik, tornacılık, demircilik, tesviyecilik, makinecilik, matbaacılık, dokumacılık, mimarlık gibi fen ve sanat dallarıyla ilgilenmişti. Ebru sanatı bunlardan biriydi. Bu yüzden Hezarfen lakabıyla anılmaktaydı (Derman, 1977:34).

Eserlerinde imza olarak Kami mahlasını kullanmıştır.

Tezyinat ve teknik resimle de uğraştığı için alet ve eşyanın resim ve modelini çizerdi. 1869 yılında Sultan Ahmed Sanat Enstitüsü'nü kuran Midhad Paşa, Edhem Efendi'yi müdür tayin etmişti. İlk kurşun boru Edhem Efendi tarafından orada döküldü. Dergâhta ise üç beygirlik buhar makinesi yapmıştır. 8 Ocak 1904'de vefat etmiştir (Derman, 1992:8).

Salih Efendi; ebruculuğu babası Şeyh Sadık Efendi'den öğrenmiştir. Elimizde eseri yoktur.

Sami Efendi; ebru sanatını Hezarfen Edhem Efendi'den öğrenmiştir. Zamannın en iyi hat sanatçılarından. Ebruculuğu meslek edinmemiştir.

Şeyh Aziz Efendi; Hezarfen Edhem Efendi'den öğrendiği ve çok sevdiği ebru sanatı ile amatör olarak ilgilenmiştir.

Necmeddin Okyay; mürekkepçilik, aharcılık, okçuluk, gülcülük, mücellitlik, hattatlık ve ebruculuk Necmeddin Hoca'nın ilgi alanlarının bazılarıdır. Bu sebeple Hezarfen lakabıyla anılır. Ebruculuğu Edhem Efendi'den öğrenmiştir. 1916'da Medresetü'l-Hattatin'de başlayan ve Devlet Güzel Sanatlar Akademisinde, 1948 yılına kadar geçen zaman içinde öğretmenlik yapmıştır.

Abdülkadir Kadri Efendi; Kadıköy Osmanağa Camii imamı ve hatibi olan Abdülkadir Kadri Efendi, ebru sanatını Edhem Efendi'den öğrenmiş ancak, meslek edinmemiştir.

Sami Bey; Necmeddin Okyay'ın ortanca oğludur. Mücellit ve müzehhip sanatkâridir.

Sacid Okyay; Necmeddin Okyay'ın küçük oğludur. Sacid Bey 1936-1973 yılları arasında Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde cilt ve ebru hocası olarak vazife görmüş, başarılı eserler vermiştir.

Mustafa Düzgünman; Necmeddin Okyay'ın yeğenin oğlu olan Mustafa Düzgünman, 1920 yılında Üsküdar'da doğdu. 1941 yılından bu yana dayısından öğrendiği klasik ebruculuğu gerçek manada devam ettiren, dünyada tanınması ve gelişmesine büyük katkıda bulunmuş bir sanatçıdır. Aynı zamanda birbirinden değerli ebru sanatçıları (Fuat Başar, Alpaslan Babaoğlu ve Sabri Mandıracı) yetiştirerek bu sanatın unutulmasını da önlemiştir. Bununla beraber Necmeddin

Okuyay'ın uyguladığı çiçekli ebruyu ıslah ederek ve çiçekli ebru ailesine papatyayı kazandırıp bugünkü duruma getirmiştir.

Günümüzde Türk Ebru Sanatı geçmişten gelen birikimlerle üst zirveye oturmuş, klasik sanatların en önemlilerinden birisi konumuna gelmiştir. Artık Üniversitelerin Güzel Sanatlar Fakültelerinde, Meslek Yüksekokullarında ders olarak okutulmakta ayrıca Halk Eğitim Merkezleri, Yerel Yönetimler ve İl Özel İdarelere ait kurumlarda ebru kursları verilmektedir.

Ebru sanatının yapımında kullanılan malzemeler, elde edilen motifler, ebru kâğıdının kullanım alanları ve uygulandığı materyaller geçmişten günümüze sürekli değişmekte ve yeni alanlar ortaya çıkmaktadır. Ayrıca ebru soyut resim anlayışında yeni uygulama alanları bulmaktadır. Ebrunun uygulama alanları günümüzde çeşitlilik içermektedir. Örneğin; tuvale, kumaşa, deriye, ahşaba, çiniye, seramiğe, cama, taşa uygulanabilmekte ve dolayısıyla her yeniliğe uyum sağlayabilen bir sanat dalını oluşturmaktadır. Ebrunun farklı materyallerde kullanılması onun, mankenlerin üzerinde podyumlarda, davetiyelerde, marketlerde geleneksel gıda ürünü ambalajlarında, reklam afişlerinde ve hastanelerin rehabilitasyon merkezlerinde yer almasına imkan tanımaktadır.

Bu çalışmada ebru sanatı yapımında kağıttan başka ahşap, alçı, cam, deri, kağıt, kumaş, seramik ve tela farklı materyaller olarak kullanılmıştır. Çalışmanın amacı farklı ebru tekniklerinin farklı materyaller üzerine uygulanabilirliğinin incelenmesidir. Böylelikle kısmen daha yeni gelişen bu alana katkı yapılması ve konu ile ilgilenen kişilere yeni bilgiler sağlanması da hedeflenmiştir.

2. KURAMSAL TEMELLER

2.1. Ebru Sanatı

Dünya kültür ve medeniyet tarihinde önemli bir yere sahip olan Türkler, tarih boyunca, çeşitli sanat dallarında, güzeli ve estetiği arama yolunda verdiği eşsiz örneklerle zengin bir geçmişe sahip olduğunu göstermiş ve birbirinden özgün, farklı ve güzel ürünler ortaya koymuşlardır. Ebru sanatı da gelenekli ve klasik sanatlarımızdan bir tanesi olarak burada yer almaktadır. Bu sanat, bizim güzellik anlayışımızdan doğup, yine bizim güzellik anlayışımızla hayat bulmuş, Türk kitap sanatları alanında, dünyaca tanınan eşsiz görseleğe ve en önemli kağıt süsleme sanatlarından biri olma özelliğine sahiptir.

Türk sanat tarihinde özel bir yeri olan ebru, kire ya da benzeri maddelerin su ile yoğunluğu artırılmış, özel fırçalar yardımıyla boyaların serpilerek ve daha sonra da meydana gelen desenlerin kâğıda aktarılması sonucunda elde edilen bir kağıt boyama sanatıdır. Etimolojik olarak, ebru kelimesi Çağatayca bir kelime olup bize “ebre” kelimesinden geçtiği veya “bulut gibi”, “bulutumsu” anlamlarına gelen Farsça ebrî’den ya da abru “su yüzü” sözcüğünden geldiği de kabul edilmektedir. Nitekim Uğur Derman, “Türk Sanatında Ebru” adlı kitabın da “Üstat Necmeddin Okyay da bu kelimeyi “ebrî” söylenişi ile kullanırdı” diye söylediğinden bahsetmektedir. Ebrulu kağıttaki desenler gerçekten yer yer buluta benzediği için de, “bulutumsu, bulut gibi manasına gelen Farsça ebrî adını alan kağıtlar, yüzyıllar boyunca böyle anılmıştır. Ancak, ebru kelimesi daha ahenkli bulunduğu için, sanat isim değiştirmiş ve galat olarak ebru kâğıdı veya ebruculuk denilmeye başlanmıştır” (Derman, 1977:8).

Ebru sanatı konusunda çalışma yapan araştırmacı ve sanatçılar, sadece kompozisyon, renk veya görseleğin ötesinde, yaptıkları denemelerin de kalıcı olmasını istemişlerdir. Bu bağlamda hayal bile edilemeyecek çalışmalarda bulunmuşlardır. Böylece geliştirdikleri yöntemler sayesinde sanatın, bilginin ve bilimin katkısının ebru üzerinde nasıl sağlandığını görmek de mümkündür. Bir başka deyişle “Ebru, uyumlu renkler dünyasının göze hoş gelen harika eserlerini bizlere sunmasının yanında, fiziğin ve kimyanın kanunlarının da uygulandığı bir sanat olarak karşımıza çıkmaktadır” (Sungur, 1994:54).

Ebrunun en eski formlarından biri olan Suminagashi, mürekkepli boyama anlamına gelen Japonca bir sözcüktür. Bu sanat Japon kraliyet ailesi tarafından yaklaşık 800 yıl önce uygulanmıştır. Bazı araştırmacılar Suminagashi'nin Japonya'dan önce Çin'de ortaya çıktığını düşünmektedir. Suminagashi'nin ortaya çıkış yeri neresi olursa olsun kesin olan nokta doğu kökenli olduğudur. Bu sanat bir çok Doğu el sanatına örneğin hattatlık ve kağıt süsleme güzellik katmıştır (Maurer-Mathison, 1999:15).

Yapılan araştırma ve çalışmalarda ebru sanatının kim tarafından icat edildiği, hangi tarihte ve nerede başladığına dair elimizde henüz kesin bir bilgi ve belge bulunmamaktadır. Ancak, ebru sanatkar ve araştırmacıların yayınladığı çoğu eserde, söylene gelen rivayetlerde ebruculuğun, gerçekten yüzyıllar önce Buhara'da başladığı, Büyük İpek Yolu ile İran üzerinden Anadolu'ya geldiği ve Osmanlılarda da ebrî adını almış bir sanat olduğu ifade edilmektedir. Kısaca “ebru da aynen kağıt gibi ipek yolu ve diğer ticaret yollarını kullanarak doğudan batıya yayılmıştır” şeklinde söylenebilmektedir (Barutcugil, 2001:34).

Dünyada, Türkler ebru sanatında önemli bir yer tuttuğu bilinmektedir. Böylece, 16. ve 17. yüzyıllar arasında en parlak dönemini yaşamış olan ebru sanatı, kitap sanatlarında yaygın bir şekilde kendine kullanım alanı bulmuştur. Kütüphanelerimizde bulunan çok eski tarihli kitap ciltlerinde yan kâğıdı olarak ebru sanatının kullanıldığı görülmektedir. Yine, eski murakka veya albüm içindeki yazı kıt'alarının etrafında pervazlara yapıştırılmış ebru kağıtlarına rastlamak da mümkündür. Ancak, bu eserlerin yazıldıkları tarih bilinse bile, malzeme olarak kullanılan ebruya dair herhangi bir kayıt olmadığından ebru, tarihsel bir belge niteliği taşımamaktadır. Çünkü böyle eski yazma eserler, yüzyıllar boyunca hiç değilse birkaç defa tamir görüp yenilenmiş olabilir. Günümüze ulaşan ebru örneklerinin birçoğu Selçuklu ve Osmanlı yazma eserleri arasında yer almaktadır. Ancak üzerinde yazıldığı tarih kayıtlı olmak şartıyla Hüsn-i Hat (Güzel Yazı) bulunduran ebru kağıtları, tarih göstermek bakımından bir vesika sayılmaktadır. Bilinen en eski tarihli ebru, “Arifi'nin 1539/40 tarihli ‘Guy-ı Çevgan’ adlı eseridir. Bu eserin her yaprağının kenarları ebrulu olup, tarihlendirme adına güvenilebilecek bir kaynaktır.” İkinci eser ise, “(962 Hicri) 1554 yılına ait Uğur Derman'ın özel koleksiyonunda bulunan Mâlik-i Deylemî tarafından ta'lik hat levhası şeklindeki yazısıdır.” (Şekil 1.)

(Başar ve Tiryaki, 2000:1; Derman, 1977:7). Her ikisi de, tarihlendirme adına güvenilebilecek kaynaklardır. Diğer önemli bir kaynak ise, ebru ve yapım tekniklerini anlatan ve Uğur Derman'ın özel koleksiyonunda bulunan, Şebek Mehmet Efendi tarafından yazılan 1608 tarihli “Tertib-i Risale-i Ebrî” adlı eserdir (Şekil 2.). Barutcuğil (2001:45) ise, “Hicrî 1017 (1608) de yazılmış bu risaledeki örnekler ve dönemin diğer örnekleri oldukça tekamül etmiş görünmektedir. Ancak, ebru sanatının o günkü düzeye gelebilmesi için birkaç yüzyıllık geçmişinin olması gerekir. Zaten yeni bulgular bu sanatın tarihini 11. yüzyıla kadar götürmektedir” diye ifade etmektedir (Barutcuğil, 2001:45).

Şekil 1. Mâlik-i Deylemî tarafından yazılan Ta'lik Kıta (Derman, 1977:6)

Şekil 2. Tertib-i Risale-i Ebrî adlı eserden iki sayfa (Derman, 1977:27)

Batı dünyası elinde bulunan Türk sanat eserlerini zaman zaman başka milletlere mâl etme alışkanlığında iken, her nedense ebruyu Türk sanatı olarak kabul etmiştir. 16. yüzyılın sonlarında Osmanlı ülkesine gelen, bazı batılı diplomatlar, tüccarlar, seyyah, araştırmacı ve yazarlar ebru sanatını Batıya taşımışlardır. 1615’lerde “Türkler, kağıtlarını garip şekilde süslüyorlar. Bu kağıtlar renkli desen ve beneklerle boyanıyor. Bunu suyun içine batırma şeklinde bir hileyle yapıyorlar” (Barutcugil, 2001:46) ve 1627’lerde “Türklerin kağıtları desenleme konusunda bizim kullanmadığımız güzel bir sanatları var. Çeşitli renkte yağlıboyalari alıyor, bunları damarlar halinde suyun üzerine döküyor, sonra suyu hafifçe hareketlendiriyorlar; sonra belli kalınlıktaki kâğıdı bu su ile ıslatıyorlar kağıt boyanıyor mermer gibi damarlarla desenleniyor” diye bahsedilmiştir (Barutcugil, 2001:47). Bundan da, Avrupalıların kağıttaki desenleri mermer gibi damarlı gördükleri için ebru sanatını “mermer kâğıdı” (papiermarbré, marbledpaper) olarak isimlendirdikleri anlaşılabilir. Hatta “O dönemde Batı’ya pek çok ebru örneği ve birçok krala da ebrulu hatıra defteri gönderilmiştir” (Sungur, 1994:55). Arap âleminde ise ebru, “damarlı kağıt” (Varaku’l Mücezza) olarak bilinmektedir.

Ebru yaklaşık 2,5 yüz yıl önce Avrupa’ya girmesinden bu yana kitap ciltlemede ve diğer dekoratif işlerde renklendirilmiş kağıtların kullanılması için başlıca araçlardan birisi olmuştur. Ebru, Yakın Doğu’da günlük hayatta da Avrupa’dakine benzer önemli bir rol oynamıştır. Ebru sanatı Yakın Doğu’da Avrupa’dan çok daha önce olgunlaşmış, mükemmellik kazanmış ve İslami usullerde kitap ciltleme alanında kullanılmıştır. Ebru sanatı hem doğuda hem de batıda uzun zaman yaygın olarak kullanılmıştır. 19. Yüzyılda yaşanan sanayi devrimi sonucunda ortaya çıkan değişiklikler el yapımı kitap ciltleme alanında gerilemeye yol açmıştır. Bu durum aynı zamanda ebru sanatında da bir gerilemeye ve azalmaya neden olmuştur (Wolfe, 1990:1).

Ebru, Osmanlı bürokrasisinde de büyük ölçüde kullanılmıştır. Açık ve pastel renkli, hafif desenli ebru kağıtlarının devlet belgelerinde ve resmi yazışmalarda kullanılmış olabileceği düşünülmektedir. Bunun sebebi ise, yapılan ebruların eşinin bir daha yapılmasının imkânsız oluşu, bunun da sahteciliği ve tahrifatı engelleyebileceği düşüncesidir. “Bu konuda bilinen bir yazılı kaynak olmasa da, ebruların daha çok raporların ve muhasebe defterlerin dış kaplarında kullanılması

böyle bir tahmini destekler niteliktedir. Ebru kaplı bir defterin bir başkasıyla değiştirildiğini ya da üzerinde oynandığını fark etmek zor olmasa gerekir” (Ovalıoğlu, 2007:XIII).

Diğer Türk sanatlarından hiçbiri Avrupa’da bu kadar popüler olmamıştır. Buna karşılık 18. ve 19. yüzyılda, ebru sanatının Batılılar tarafından keşfedilmesinden sonra, matbaanın yaygınlaşması, baskı kitaplarının ortaya çıkması, hat, cilt ve ebru gibi sanatların duraklamasına sebep olmuştur. Özellikle özel makinelerle seri şekilde üretim yapılması, Türk ebru sanatına önemli bir darbe vurmuştur. Aynı zamanda bu olumsuzlukları fırsat olarak gören batılılar 18. yüzyıldan sonra Fransız, İtalyan veya İspanyol ebrusu gibi isimlerle ebru sanatını adlandırmaya çalışmışlardır. Bu bağlamda baskı ve makine ebruları piyasayı doldurunca, klâsik Türk ebrusu ve sanatçıları piyasadan yavaş yavaş çekilmişlerdir. Ancak Türk ebrusu, bu duraklama evresinden, başka milletlere mal edilmekten ve yok olmaktan Şebek Mehmet Efendi, Hatib Mehmet Efendi, Şeyh Sadık Efendi, Hazarfen Edhem Efendi, Sami Efendi, Aziz Efendi, Abdülkadir Kadri Efendi, Necmeddin Okyay ve Mustafa Düzgünman’ın üstün gayretleriyle kurtarılmıştır (Başar ve Tiryaki, 2000:3).

Günümüzde Türk Ebru Sanatı geçmişinden gelen birikimlerle en üst zirvesine oturmuş, artık klasik sanatlarımızdan en önemlilerinden birisi olmuştur (Başar ve Tiryaki, 2000:3).

Ebruculuğun temel prensiplerinden birisi, renklerin doğrudan kağıda uygulanmaması, önce bir sıvının üzerinde renklerin yüzerek desenler oluşturmaları ve daha sonra üzerine yatırılan kağıda aktarılmasıdır. Bu durum halen hayranlık uyandırmaktadır. Ebru sanatı sadece kağıt üzerine uygulanmak zorunda değildir. Bu sanat plastik, tahta, metal, taş ve daha bir çok farklı materyale uygulanabilmektedir (Grünebaum, 1992:2).

2.2. Ebru Yapımında Kullanılan Malzemeler

Her sanatın kendine ait özel malzemeleri olduğu gibi, ebru sanatının da kendine özgü malzemeleri vardır. Bu alanda kullanılan ana malzemeler; tekne, kıvam artırıcı, su, öd, boyalar, fırça, kağıttır. Buna ek olarak kullanılan yardımcı malzemeler; biz, tarak, desteseng(eltaş), spatül, mühredir.

Tekne; ebru yapımında içine kitre konulan kapların genel adıdır. Eskiden budaksız çam ağacından ve içi ziftle kaplanmış tekneler kullanılırdı. Günümüzde ise, alüminyum, galvaniz veya krom çelikten yapılan tekneler kullanılmaktadır. Genelde ebru kağıtları standarttır. Bu nedenle tekne boyutları en az 5mm büyük olmalıdır. Aksi takdirde kağıt tekneye yatırıldığı zaman bir genişleme olacak ve bu da sıkıntıya yol açacaktır. Kullanılan tekne ölçüleri; 18x25,5cm, 35,5x50,5cm, 70,5x100,5cm. Derinlik ise 5 veya 6cm olmalıdır.

Şekil 3. Tekne (Erdinç, 2014).

Kıvam artırıcılar, üzerine boyaların serpileceği suya hafif yapışkanlık ve koyuluk veren doğal bir zamktır. Yurdumuzun her yerinde bolca yetişen geven (astragalus) bitkisinin gövdesinin (Mayıs- Haziran aylarında) çizilmesiyle elde edilir. Çizilen geven bitkisinin gövdesinden bir müddet sonra beyaz bir madde salgılanır. Bu madde havayla temasa geçtiğinde katılaştır ve beyaz ya da krem renkli plaka veya şeritler şeklinde bir hal alır. Ebru yapımında plaka halinde ve beyaz olan tercih edilir. Yapışma özelliği az olan kitre sağlık, kozmetik ve tekstil sanayinde kendine geniş oranda kullanım alanı bulmuştur. Ebru yapımında yüzyıllardan beri kitreden başka hilbe (boy tohumu), salep, ayva çekirdeği, denizkadayıfı, keten tohumu kullanıldığı bilinmektedir. Ancak, günümüzde kimyasal yoğunlaştırıcılar gibi farklı malzemeler de kullanılmaktadır.

35,5x50,5cm ölçülerindeki bir tekne için 40 veya 45gr. Ağırlığında kitre yeter. Bir veya iki gün önceden istenilen miktarda kitre önce yıkanır daha sonra üzerine klorsuz temiz 3 lt su ilave edilir. Çabuk ve iyi ezilmesi için 7-8 saat arayla kitre el ile birkaç kez ezilir. Biraz daha su ilave ettikten sonra bir bez

torbadan en az karşılıklı 6 veya 8 kez süzülür. Süzme işlemi bittikten sonra tekneye boşaltılır ve içinde hava kabarcıkları kalmaması için temiz bir gazete kâğıdı ile üzeri kapatılıp beklemeye alınır. Birkaç saat sonra çalışmaya başlamadan önce kitrenin kıvamını veya çalışmaya uygun olup olmadığını anlamak için, bir çubuk alıp teknenin enine doğru çekilir. Eğer kitre sağa sola hızlı bir açılım yapıyorsa sulu, geç kapanıyorsa koyu olduğu anlaşılır. Çubuk çekilirken hemen kapanıyorsa çiçek yapımı için en uygun ortam olduğu anlaşılır, diğer çalışmalar için ise biraz daha su ilave etmek gerekir.

Şekil 4. Kitre (Erdinç, 2014).

Su; ebru yapımında kullanılan temel malzemelerden birisidir. Ebru için kullanılan suyun özel içme suyu olması, kireç derecesi düşük ve bekletilip süzölmüş olması şarttır. Kaynatılan ve bekletilmiş suda olabilir. Eskiden ebru yapımında yağmur suyu kullanıldığı bilinmektedir (Elhan, 1998:3).

Şekil 5. Su (Erdinç, 2014).

Öd; safra asit içerir, kitre üzerine serpilene boyaların dibe çökmesini engeller, renklerin yüzeyde yayılmasını ve birbirlerine karışmaması için gereken gerilimi sağlar. Mezbahadan alınan öd direkt olarak uygulanabilir, fakat fazla

ömürlü ve sağlıklı olamaz. Bunun için ödün muhakkak benmari usulü ile yaklaşık 20-25 dakika kaynatılması gerekir. Soğumaya bırakılan ödün tortularının dibe çökmesi için 10 veya 15 gün bekletilir. Daha sonra bir cam kavanoza süzülerek ihtiyaç olanı alınır, fazlası daha sonra kullanılmak üzere buzdolabında saklanabilir. Sığır ödü yerine koyun ödü, tütün yaprağının suyu, kalkan balığı, haraza suyu da kullanılabilir.

Şekil 6. Öd (Erdinç, 2014).

Boyalarda; geleneksel Türk ebru yapımında, eskiden beri doğadaki toprak veya kayalardan doğal yollarla elde edilerek kullanılmaktadır. Yağlı veya benzeri boyaların klasik ebruculukta yeri bulunmamaktadır. Çünkü bu tür boyalarla gerçek bir ebru değil, sadece renkli kağıt elde edilmiştir. Ebruculukta kullanılacak boyalar, yağ içermemeli ve suda erimemelidir. Bu boyalar, kitreli suyun içinde erimekte ve kâğıdın yüzeyinde tutunamamakta veya belli bir zaman sonra renkleri solmaktadır.

Ebru yapımında kullanılacak olan toz boyalar, son derece iyi ezilmelidir. İyi ezilmeyen boyalar, astar yüzeyinde duramaz dibe çöker, böylece kağıtta ebrulaşma olmadığı gibi, kuruduktan sonra da dökülmeler meydana gelir. Boyaların ezilmesinde alınan en iyi sonuç; bir mermer veya cam plaka üzerinde, yine mermerden yapılmış eltaş (desteseng) ile elde edilen yöntemdir.

Bu amaçla mermer üzerine bir miktar ezilmesi istenilen boyadan konular, üzerine su ilave edilir, spatül yardımıyla hamur kıvamına gelene kadar karıştırılır. Daha sonra eltaş (desteseng) ile boya üzerinde, sekiz şekilde hareketler yaparak en az bir saatlik zaman dilimi içinde ezilir. Bu işlemler sonucunda boya cam kavanoza alınır, su ilave edilerek boyanın tamamen dibe çökmesi beklenir. İçine ezilme sırasında pislik kaçacağı düşüncesiyle üzerindeki

su boşaltılır ve tekrar temiz su ilave edilir. Böylece bu kavanoz ana kap olur, bu boyanın içine öd ilave edilmez. Eğer öd konulursa ileride giderilmesi çok zor kumlanma meydana gelir. Ancak boyanın kullanılacak kıvama gelmesi için öd ile birlikte beklemesi gerekmektedir. Aksi takdirde birinci hamur kağıt üzerinde boya kumlu gibi gözükür ve tutmaz akar. Bu nedenle ana kaptan ikinci bir kavanoza yani ara kaba boya aktarılır ve üzerine bir miktar öd ilave edilerek bir veya iki hafta bekletilir. Böylece ödün içindeki safra asitleri boyanın tamamen parçalanmasını sağlamaktadır.

Günümüzde tıpkı oksit boyalar gibi, pigment boyalar da ebru yapımında kullanılmaktadır. Bu boyaların organik ve inorganik çeşitleri vardır. Bu boyalar genelde plastik boyama maddesi ve tekstil sanayinde kullanılmaktadırlar. Özellikle inorganik olanlar, kansorejen maddesi ihtiva ettiği için fazla kullanılmamaktadırlar. Organik olan pigment boyalar kullanılabilir ama yine de tedbirli olup koklanmamasında fayda vardır. Özellikle klasik ebru yapanlar pigment boya çeşitlerini çiçek yapımı haricinde kullanmazlar. Bazı pigment boyalar suda karışmaz ve suyu kabul etmez. Ezme işlemi yaparken bir miktar öd ve bir miktar su ilave ederek ezme işlemi yapılabilir. Bazı pigment boyalar da ezmeden sadece su karışımı ile kullanılabilir. (Çoktan, 1992:20-21)

Boyaların ezme işlemi açık renkten koyu renge (sarı, kırmızı siyah) doğru olmalıdır. Şayet koyu renk daha önce ezilirse, bir sonraki ezilecek olan açık renk solar. Lahor çivit ezilerek değil, sıcak su ile eritilerek kullanılır. Ancak fazla eritilirse ileriki safhalarda kullanımı pek başarılı olmamaktadır.

Boyaların öd ayarları, kullanacak renk sırasına göre yapılmalıdır. Kullanılacak olan aynı renk ise, o zaman öd ayarları (birinci kap on damla ise, ikinci onbeş, üçüncüsüne de yirmi damla) farklı şekilde olması gerekmektedir.

Şekil 7. Toprak boyalar (Erdinç, 2014).

Şekil 8. Lahor çiviti (Erdinç, 2014).

Şekil 9. Pigment boyalar (Erdinç, 2014).

Fırça; boyaları karıştırmak ve boyaları kitre yüzeyine serpmek için kullanılmaktadır. Fırçalarda sapının esnek ve hafif olması, vurulan darbelerde parmağı incitmemesi, su içinde şişme, küf yapmaması nedeniyle gül dalı tercih edilir. Bu dalların boyunun 30cm ve çapının 5-6mm olmasına dikkat edilmektedir.

Fırça yapımında kullanılan kılların kalın telli olmasına dikkat edilmelidir.

Bu kıllar atkuyruğundan oluşur ve fırça imal eden yerlerden temin edilebilmektedir. Kılların bağlanacağı gül dalının 2 cm'lik uç kısmından sadece kabuğu alınacak şekilde yontulur. Bu yontulan kısma biraz yapışkan sürülür. Daha sonra avucun içine bir miktar kıl alınır ve yapışkan sürülen gül dalına yapıştırılır. Diğer elde bulunan misina, yapıştırılan kılın üzerine balıkçı düğümü şeklinde sarılır ve bağlanır. Bu işlemlerden sonra fırçanın dip ve uç kısımları düzeltilerek fırça tamamlanmış olmaktadır.

Şekil 10. Fırça (Erdinç, 2014).

Kağıt; ebru yapımında kullanılan temel malzemelerden bir diğeridir. Kâğıdın, 100-120 gr, emici özelliği fazla, mat ve birinci hamur olanı tercih edilmelidir. Yeni başlayanlar için, emici özelliği fazla olan ikinci veya üçüncü hamur kağıt kullanmaları önerilir. Kullanılan kağıt boyutlarının ise 17,5x25 cm, 35x50 cm veya 70x100 cm ölçülerinde olması gerekmektedir.

Şekil 11. Kağıt (Erdinç, 2014).

Ebru yapımında kullanılan yardımcı malzemelerden birisi bizdir. Biz veya

tığ; farklı kalınlık ve incelikte olan paslanmaz iğne veya çubuklardır. Ebruya şekil veya desen vermede kullanılmaktadır.

Şekil 12. Biz (Erdoğan, 2014).

Tarak; ebruya şekil vermek için kullanılan bir diğer yardımcı malzemedir. Tekne boyunda bir tahta üzerine istenilen (05cm, 1 cm veya 2cm) ölçülerde pas tutmayacak tellerin çakılmasıyla yapılmaktadır. Hatip ve çiçekli ebru yapımında paslanmaz ince tel veya at kılı kullanılmaktadır.

Şekil 13. Tarak (Erdoğan, 2014).

Desteseng (Eltaş); sert mermer veya çakmak taşından yapılan ve boyaları ezmeye yarayan taştır. Ayrıca porselenden, camdan ve başka sert taşlardan da yapılmaktadır. Bu işlem yine bir mermer üzerinde veya kalın bir cam üzerinde yapılabilmektedir.

Şekil 14. Desteseng (Eltaş) (Erdoğan, 2014).

Spatül; boyaları ezerken dağılan boyaları toplamaya yarayan ve tekne içindeki kitreyi karıştırmak için kullanılan plastik veya paslanmaz çelikten üretilmiş malzemelerdir.

Şekil 15. Spatül (Erdinç, 2014).

Mühre; kitap sanatlarının birçok alanında kullanılan mühre, ebru kuruduktan sonra kâğıdın düzeltilmesi veya parlatılması içinde kullanılmaktadır. Yapılan işlem bir nevi pres olarak tanımlanmaktadır. Mühreler genelde cam veya akik taşından yapılmaktadır.

Şekil 16. Mühre (Erdinç, 2014).

2.3. Ebru Yapımı

Kitre, boya, kağıt, öd ve diğer malzemeler hazır olduğunda artık ebru yapımına başlanabilir. Zemine koyu renklerle başlamak daha uygun olacaktır. Kitre yüzeyine kavanoza batırılan fırça ile boya serpilmeye başlanır. Düşen her boya zerreciği, içinde bulunan öd oranı gücü nispetinde yüzey gerilimi ile kendine bir yer açar. Koyu renkten itibaren atılan bütün renkler, açık renge doğru üst üste atılmalıdır. Zemin tek veya çok renkli olabilir. Bunun için

herhangi bir renk kısıtlaması yoktur. Ancak fazla renk veya boya atılırsa kağıt yüzeyinde akmalar yani kusmalar meydana gelir. Atılan her renk, kitre yüzeyinde kendine yer bulmak için diğer renkleri iteler ve kendine yer açar. İstenilen birkaç renk atıldıktan sonra ebrunun cinsine göre kitre üzerinde gerekli oynamalar ve hareketler yapılır. Hatta ağaç, kuş ve çiçek resimleri yapmak da mümkündür. Bu işlemin sonucunda kağıt çapraz bir şekilde köşelerinden tutulup sağlı sollu tekneye, boyaların üzerine yatırılır. Eğer kitre ile kağıt arasında hava boşluğu meydana gelir ise, kâğıda toplu iğne batırılmak suretiyle hava boşluğu giderilmiş olunur. 10- 15 saniye sonra kâğıdın sağ alt köşesinden biz yardımı ile tutulup ve diğer sol köşeden de tutularak hafifçe kaldırılır. Boyalarda bir akma yoksa kağıt, tekne kenarından sıyrılarak alınır ve uygun bir yerde kurumaya bırakılır (Erdoğan, 2014).

2.4. Ebru Çeşitleri

Ebru yapımında bir ebrucu titiz, dikkatli ve uzun çalışma neticesinde aşağıda anlatılmak istenen güzelliklere ulaşabilir. Bu nedenle ebrucu, diğer sanat dallarında çalışan sanatçılar gibi denemeler yapmaya mecburdur. Ancak bu çalışma ve denemeler sonucunda tekneye hâkim olup, en güzel ebru çeşidini yapabilmektedir. Ebrular, ustaların adlarına veya yapılış şekillerine göre isimlendirilmektedir.

Ebru çeşitleri şunlardır:

- Battal Ebru
- Gel-Git Ebrusu
- Somaki Ebrusu
- Şal Ebrusu
- Taraklı Ebru
- Bülbülyuvası Ebrusu
- Neftli Ebru
- Serpme Ebru

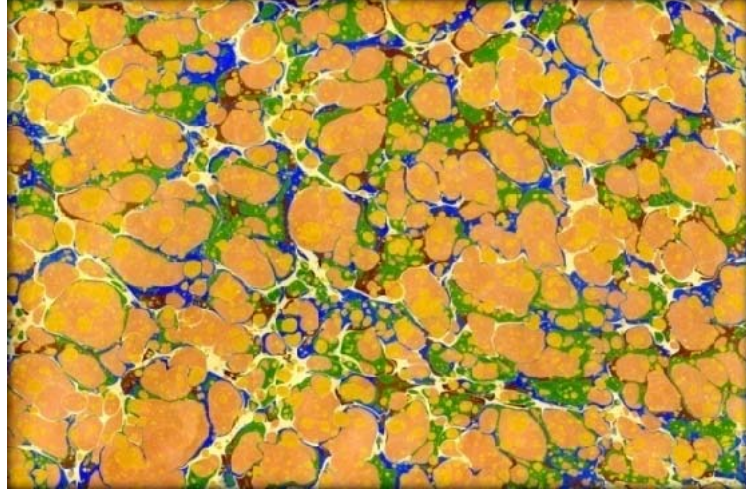
- Kumlu-Kılçıklı Ebru
- Hafif Ebru
- Akkâse Ebru
- Yazılı Ebru
- Hatip Ebrusu
- Koltuk Ebrusu

Çiçek ebru çeşitleri şunlardır:

- Lale Ebrusu
- Karanfil Ebrusu
- Papatya Ebrusu
- Sümbül Ebrusu
- Menekşe Ebrusu
- Gelincik Ebrusu
- Gül Ebrusu olarak çeşitlere ayrılmaktadır (Barutcugil, 2001:85-132).

Battal ebru; ebrunun bilinen en eski tarzıdır. Battal, Türkçede büyük, iri anlamında kullanılmaktadır. Bu büyüklüğün desenle ilişkisi olmayıp, kağıtların ebadıyla ilgilidir. Çünkü geçmiş dönemlerde cilt sanatında kullanırken fazla zayıyatı önlemek için oldukça büyük kağıtlara yapılıyordu. Ebrunun ilk merhalesini teşkil eden desene “Tarz-ı Kadim (eski tarz) Ebrusu” da denildiği gibi, anası ya da atası da denilebilir. Yukarıda da bahsedildiği gibi öd sıralamasına göre, koyu renkten açık renge doğru atılan boyalara hiç müdahale edilmeden öylece kağıt üzerine aktarılmasına battal ebru denilmektedir.

Bundan sonraki ebru çeşitlerinin hemen hemen hepsi de battal ebrusunun üzerinde geliştirilmiştir.

Şekil 17. Battal ebru (Yavuz Selim Erdinç).

Gel-Git ebrusu; battal ebrunun üzerine oluşturulmaktadır. İlk olarak astar yüzeyine koyudan açığa doğru serpilen birkaç renk battal ebruyu oluşturur. Bu boyaların üzerinde biz yardımı ile teknenin kenarlarına paralel bir şekilde, sağdan sola soldan sağa, sonra yukarıdan aşağı ve aşağıdan yukarı keskin hareketlerle tarama yapılır. Oluşan bu şekle gel-git ebrusu denilmektedir.

Bir başka gel-git ebrusu ise, teknenin sağ alt köşesinden başlanarak sol üst köşeye, daha sonra sol alt köşeden sağ üst köşeye doğru çapraz tarama yapılarak elde edilen ebrudur. Her ikisinde de çizgi aralıkları istenilen genişlikte olabilmektedir.

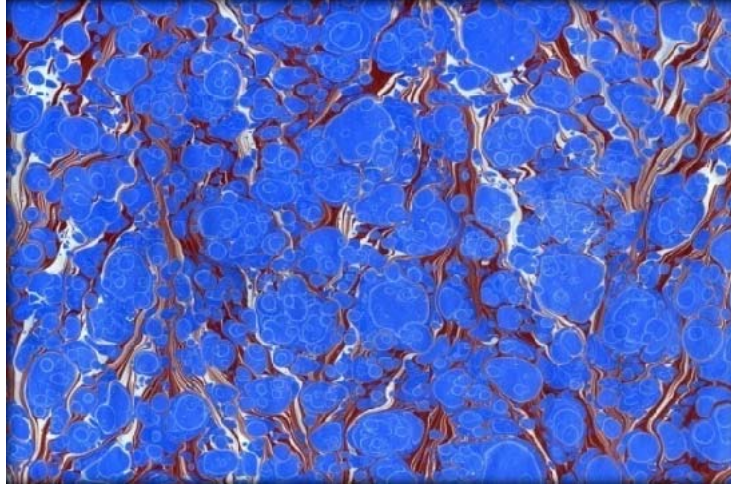

Şekil 18. Gel-Git ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

Somaki ebrusu; genellikle iki renkten yapılan bir ebru çeşidi olup iki şekilde uygulanabilmektedir. Atılan birinci rengin öd ve su oranı az, üzerine

atılacak olan ikinci rengin ise öd ve su oranı fazla olmalıdır. Böylece birinci rengin üzerine, öd oranı yüksek ikinci renk atılarak, yüzey iyice sıkıştırılıp birinci rengin ince damarlar haline getirilmesi sağlanmaktadır.

Birinci uygulama; tek renk battal ebrusunun üzerine ikinci rengin atılmasıyla, ikinci uygulama ise, battal ebrusunun üzerine gel-git ebrusu taranarak yapılmaktadır. Bu nedenle oluşacak olan ebru çeşidi, mermer damarlarına benzediği için somaki veya mermer görünümlü ebru denilmektedir.

Şekil 19. Somaki ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

Şal ebrusu; genellikle geniş aralıklarla yapılan gel-git ebrusundan sonra, teknenin dikine üç tane -S- harfi ve enine de iki tane büyük -S- harfi biz yardımıyla yapılır. Daha sonra düz ve keskin çizgiler üzerinde, yumuşak ve köşelerde helezoni hareketler yapılarak tamamlanmış bir ebru çeşididir.

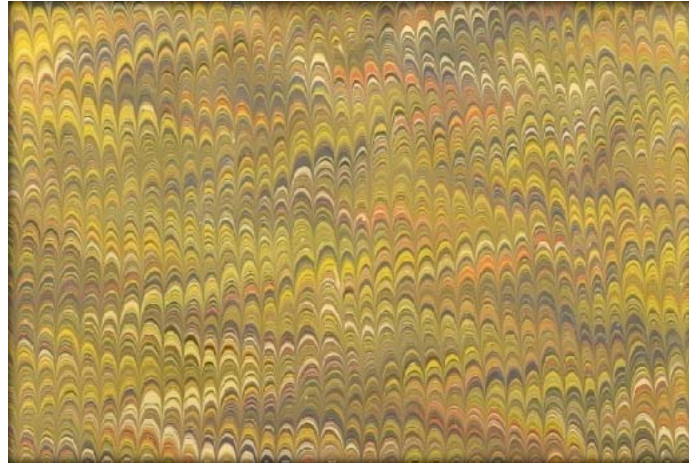

Şekil 20. Şal ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

Taraklı ebru; adından da anlaşılacağı üzere, tekne boyutunda bir tahtanın üzerine belli aralıklarla (5 mm, 1 cm, 2 cm) paslanmaz tel veya çiviler düzgün sıralı bir şekilde çakılır. Bu tarak, daha önceden tekne içinde hazırlanmış olan gel-git ebrusunun üzerinde uygulanır. Fakat burada dikkat edilecek en önemli olay, gel-git ebrusunun en son hareketi teknenin enine ise tarağı dikine, hareket dikine ise tarağı enine çekerek taraklı ebru gerçekleştirilmesidir.

Yine farklı bir tarak yardımı ile çeşitli ebrular yapılabilir. 5 cm genişliğinde ve tekne uzunluğundaki tahta parçasının üzerine paslanmaz tel veya çiviler; iki uç arası 4cm, yüksekliği de 2cm olabilecek şekilde çakılır. Bu tarağı da, daha önce yapılan taraklı ebrunun üzerinde ve doğrultusunda belli aralıklarla sağlı sollu zikzaklar çizilerek tamamlanır. Böylece en sevilen desenlerden biri olan midye kabuğunu andıran veya tavus kuşu kuyruğuna benzetilen bir desen ortaya çıkmış olur. Bu tarz ebru çeşitleri ciltçiler tarafından sevilerek kullanılmaktadır.

Taraklı ebru üzerinde şal ebrusu gibi -S- hareketleri verilirse, taraklı şal ebrusu yapılmış olmaktadır.

Şekil 21. Taraklı ebru (Yavuz Selim Erdinç).

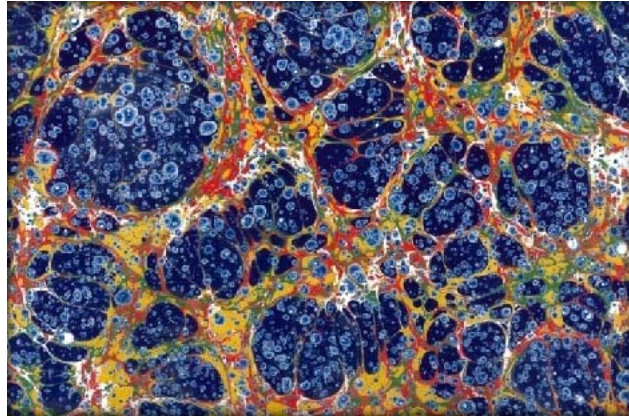
Bülbül Yuvası ebrusunda; küçük damlalar şeklinde battal ebru kitre yüzeyine atılır. Teknenin enine 5, boyuna 4 tane (genellikle 3-5cm çapında) spiral veya helezoni şeklinde çizgiler yapılır. Bu spiraller içten başlayıp dışa doğru yapılabilirdiği gibi, dıştan içeri doğru da yapılabilir. Daha sonra aralara da küçük spiral çizgiler taranarak, bülbülyuvası ebrusu tamamlanmış olur. Ayrıca

gel-git, taraklı gibi desenler üzerine de blblyuvası yapılabilir.

Şekil 22. Bülbül yuvası ebrusu (Mustafa Düzgünman).

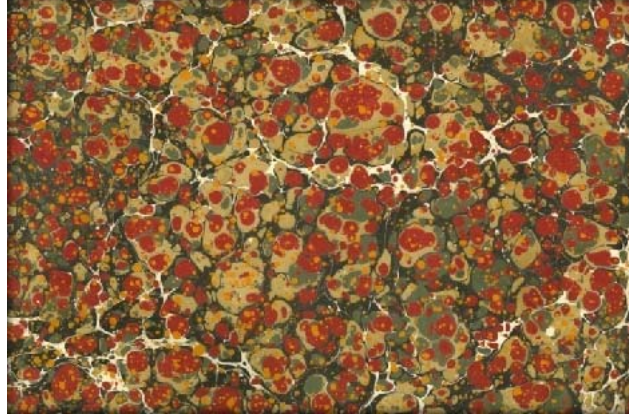
Neftli ebru; daha önceden ezilmiş olan birinci kavanozdaki boyadan, az miktarda üçüncü bir ara kaba alınır. İçine birkaç damla neft (tercihen am terebentin) damlatılır ve ebru fırçası ile karıştırılır. Su ayarı yapıldıktan sonra, iekli ebru yapımı hariç, diğer ebru çeşitlerinde en son boya olarak kullanıldığı gibi, hataları örtmek için de uygulanabilir. Atılan neftli boyanın kitre yüzeyinde en fazla mercimek büyüklüğünde açılmış olanı makbuldür. Ebruya hareli bir görünüm kazandırmaktadır.

Şekil 23. Neftli ebru (Yavuz Selim Erdinç).

Serpme ebru; Battal, Blblyuvası, Gel-Git veya şal gurubu ebrularının işlemi tamamlandıktan sonra boyalı kitre yüzeyine farklı bir renk ile fırça iyice sıkıldıktan sonra kalan boyanın ince zerrecikler halinde atılma işlemidir. Boyaların mercimek tanesi büyüklüğünde düşmesi için önce fırça sıkılır. Daha sonra fırça üzerindeki fazla boya uygun bir yere sıkılır. Böylece boya tanelerinin

istenilen büyüklükte ebru üzerine düşmesi sağlanmış olur. Bunda amaç hem ebrunun güzel görünmesi hem de hataların örtülmesidir.

Şekil 24. Serpme ebru (Yavuz Selim Erdinç).

Kumlu-Kılçıklı ebruyu, yapabilmek için genellikle teknenin sonunu beklemek gerekir. Önceden yapılan ebruların tekne içerisine sıyırılması neticesinde, kağıtta fazla bulunan öd ve boya artıkları ile kirlenen kitre, artık diğer ebru çeşitlerinin yapılması için fazla verimli olmaz. Böylece azalan kitrenin içinde bir miktar gerilim meydana gelmiş olur. Bu ortamda kumlu ve kılçıklı ebru yapılması çok uygundur. Kitre süzüldüğü zaman taze iken de mukavemet söz konusudur. Henüz kitrenin erime süreci tamamlanmamış olması, tanecikler astar yüzeyinde mikroskobik çıkıntılar oluşturur. Bu küçük tepelikler üzerinde tutunamayan boyalar kumlu veya kılçıklı görünüm verirler. Bir de kitre mukavemetin yanında asıl önemli olan boyada su oranının az olması gerekmektedir.

Kumlu veya kılçıklı ebruların en güzeli, bitkisel kökenli olan lahor çivitten elde edilir. Lahor çivit yapısı itibariyle astar yüzeyinde kendiliğinden çatlaklıklar oluşturur. Elde etmek için teknenin ortasına lahor çivit damlatılır. Bu işleme teknenin yüzeyi kaplanıncaya kadar devam edilir. Birbirini iterek sıkışan boyalar artık çatlamaya başlar. Şayet daha fazla çatlağın oluşması isteniyorsa, hiç müdahale etmeden, içine toz kaçmaması için üzeri örtülerek 5-10 dakika bekletilir. Ancak boyalar yoğun kullanıldığı için, kâğıdı teknedeki dikkatli çıkarmakta ve sıyırmakta yarar vardır. Farklı renklerde yapabilmek için ise, yeşil, kahverengi, siyah gibi boyaların içine lahor çividi katarak da elde

edilmektedir.

Bu ebru çeşidini hattatlar, pervaz veya cetvel olarak sıkça kullanmaktadır.

Şekil 25. Kumlu - Kılçıklı ebru (Yavuz Selim Erdiñ).

Hafif ebruda; teknede hazırlanmış olan kitreye, normalden fazla su ilave edip, incilmesi olması sağlanır. Ayrıca boyanın içine öd ve suyun da fazlaca ilave edilmesi gerekir. Burada amaç renk olarak soluk, cansız, fulü desenli bir kağıt elde etmektir. Üzerine ahar çekilerek Hüsni hat (güzel yazı) yazmak ve minyatür yapmak için tercih edilen bir ebru çeşididir.

Şekil 26. Hafif ebru (Yavuz Selim Erdiñ).

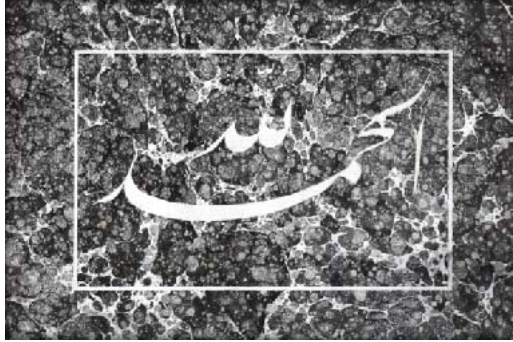
Akkâse ebruda; aynı zemin üzerine birden fazla ebru yapılarak yazı veya desen elde edilir. Şöyle ki: Ebru yapılacak kâğıdın üzerinde boya gelmemesi istenilen yerlere, istenilen şekilde Arap Zamkî fırça veya farklı bir aletle sürülür. Bu yüzey kurduktan sonra, üzerine boya atılmış tekneye yatırılır. Zamkî olan yüzey boyayı almaz, sadece kullanılan kâğıdın rengi görünür. Kağıt kurduktan sonra ebrulu bölüm Arap Zamkî ile örtülür ve kağıt ikinci kez tekneye yatırılır. Bir önce boş kalan kesimler boyayı alır ve diğer bölümler almaz. Böylece düzgün hatlarla ortaya çıkmış güzel yazıya (Hüsni-i hat) veya desene Akkâse ebru adı verilir. Hattatlar ve koleksiyoncular tarafından sevilen bir ebru çeşidini

oluşturmaktadır.

Şekil 27. Akkâse ebru (Yavuz Selim Erdinç).

Yazılı ebrunun; mucidinin Necmeddin Okyay hoca efendi olduğu söylenmektedir. Necmeddin Okyay, önceden hazırlamış olduğu yazıların kalıbını keser, ıslanınca kâğıdı bırakan zamk ile yapıştırır ve kâğıdı ebruladıktan sonra da bu kalıbı sökermiş. Üstad, kâğıdın kenarlarından taşan zamkın bulunduğu kısımların boya almadığını gördükten sonra Arap Zamkını kullanmıştır. Yani kağıt üzerine Arap Zamkı ile yazı veya desen yapılır, tekneye yatırılan kâğıdın zamklı bölümleri boyayı almaz ve yazılı ebru elde edilmiş olur. Diğer bir yöntem ise; klasik ebruculuğumuzda olmasa bile, günümüzde farklı bir ebrudan kesilen yazı veya desenin başka bir ebrulu kâğıda yapıştırılarak uygulanmasıdır.

Şekil 28. Yazılı ebru (Ünal Erdinç).

Hatip ebrusu; Hatip Mehmet Efendinin çok yaptığı ve kendi hatlarının pervazlarında kullandığı ebru türü olması nedeniyle “Hatip Mehmet Efendi Ebrusu” ya da kısaca “Hatip Ebrusu” diye bilinen ebru çeşididir. Hatip Mehmet Efendi Ayasofya Camii’nin imamı olup, 1773 yılında mahallesinde çıkan bir yangında hayatını kaybetmiştir. Aynı zamanda hattat olan hoca efendinin evi de bu yangın neticesinde yanar. Çalışmalarını kurtarmak isterken kendisi de

hayatını kaybeder. Daha sonra yapılacak çiçek ebrularına da öncülük edecek olan Hatip ebrusu desenlerini yaparken çok dikkat etmek gerekmektedir. Boyaların renk, öd ve su ayarlarının iyi yapılması; birbirini fazla iten veya hiç açılmayıp dibe çökme eğilimi gösteren boyaların olmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

Hatip ebrusu, herhangi bir zemin ebrusu üzerine uygulanabilmektedir. Eski ustalar genellikle zeminde açık renkli battal ebrusunu tercih etmişlerdir. Bu zemin üzerine istenilen kalınlıkta bir biz yardımı ile çapları 2 veya 4cm geçmeyecek şekilde eşit aralıklı daireler damlatılır. Görüntünün daha belirgin olabilmesi için ilk damlanın koyu seçilmesinde fayda vardır. Daha sonra ikinci, üçüncü ve hatta isteğe bağlı olarak dördüncü renk de damlatılabilmektedir.

Hatip ebrusunu oluşturan şekiller ise şunlardır:

Hatip-i Mütenevvia: Hatip ebrusunda kullanılan bütün şekillerin bir kağıt üzerinde bulunması.

Yürekli Hatip: Damlaların kalp motifi şeklinde uygulanması.

Taralı Yürekli Hatip: Yürek ebrusunun kenarlarının taranmış hali.

Çiçekli Hatip: Damlayı merkeze doğru eşit bir şekilde 4'lü veya 8'li taranmış örneği.

Yıldız Hatip: Çiçekli hatip ebrusunun dışa doğru taranmış hali.

Çarkı Felek Hatip: Damlanın eşit bir şekilde enine iki, dikine iki şekilde tarama hali.

Şekil 29. Hatip ebrusu (Mustafa Düzgünman).

Koltuk ebrusu; genellikle yazıların (Hüsn-i Hat), tezhiplerin veya levhaların kenar boşluklarını doldurmak için yapılan küçük çiçek (lâle, menekşe, karanfil vb) motifleridir. Tekne yüzeyine battal ebru küçük damlalar halinde atıldıktan sonra levhadaki istenilen boyuta göre çiçek motifi çalışılmaktadır.

Şekil 30. Koltuk ebrusu (Sabri Mandıracı).

Çiçek ebruları (lâle, karanfil, hercaî, menekşe, gelincik, gongcağul, sümbül); ilk kez üstad Necmeddin Okyay tarafından yapılmıştır ve bu nedenle Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver'in önerisi doğrultusunda bu ebrulara “Necmeddin Ebrusu” denilmiştir. Daha sonralarda da yeğen üstad Mustafa Düzgünman bu çiçeklere papatyayı eklemiştir.

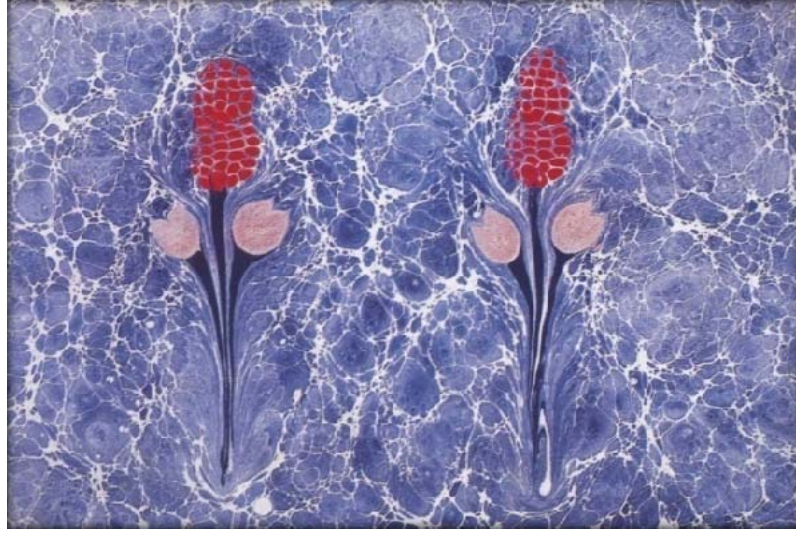
Çiçekli ebru yapımında ilk önce açık veya aynı rengin bir koyu ve bir de açık tonu zemin atılır. Tekne büyüklüğüne göre çiçek sap ve yaprakları hesaplanır. Daha önce hazırlanan yeşil boya bir biz yardımı ile tekne ortalanarak damlatılır. Bu yuvarlak halkalara yine biz yardımı ile yaprak ve dal formu verilir. Yapılan bu dal veya sap uçlarına çiçeğin rengine göre renk damlatılır. Uygun biz yardımı ile çiçeğe istenilen form verilir. Bu şekilde elde edilen ebrulara çiçekli ebru ya da yukarıda bahsedildiği gibi Necmeddin ebrusu adı verilmektedir.

Çiçek ebrularını yaparken oldukça dikkat edilmelidir. Bizlerin kitre yüzeyinde yapılan her hareket sonunda veya batırış ve çıkarışta muhakkak temizlenmesi gerekir. Yoksa biz üzerinde kalan renk ve öd artıkları, tekrar

kullandığımızda yüzeyde diğer renklerle karışır veya öd zeminde boyaların açılmasına neden olabilir. Böylece istenmeyen sonuçlar meydana gelmektedir.

Çiçekli ebrularda renk seçimi için illaki doğadaki gibi benzeri olmak zorunda değildir. Birbirine yakın, birbirini tamamlayan veya bulunacağı mekânın konumuna göre uygun, renk seçilebilmektedir.

Çiçekli (Necmeddin) Ebruların Yapılış Şekilleri:

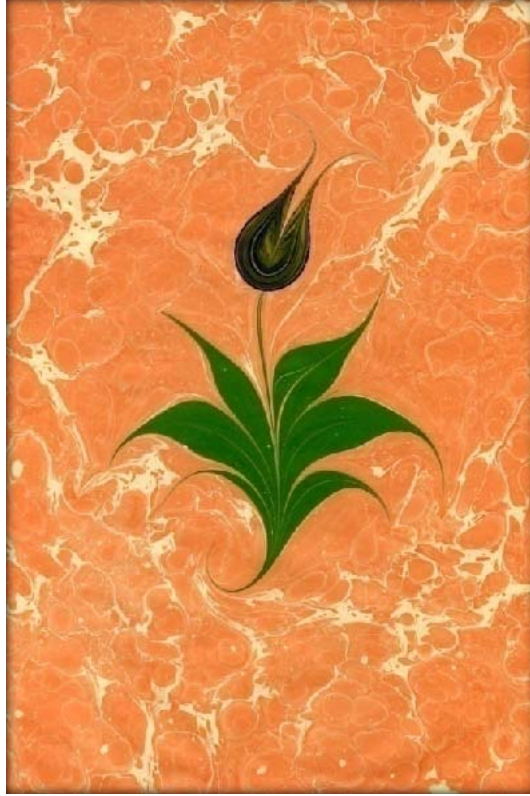

Şekil 31. Necmeddin Ebrusu (Rezzan Alptuna Koleksiyonu).

Lale ebrusunda; istenilen zemin atıldıktan sonra, yaprak ve sap yapmak için iki damla yeşil boya 1. 1,5 cm. arayla zemin yüzeyine altta ve üstte istenilen mesafe bırakılarak yaprakların geleceği bölgeye damlatılır. Atılan damlaların çapları, üsteki damladan sap ve yaprak formu oluşacağı için, (üsteki 4cm. ise alttaki 3,5 cm) alttaki damladan biraz büyük olması gerekir. Üsteki damlanın ortasından sap oluşması için bir biz yardımıyla yukarıya doğru çekilir. Damla görünümü alan bu şeklin yukarı çekilen kısmının, sağından veya solundan geçmek kaydıyla, üstteki damlanın ortasına kadar gelebilecek şekilde bir çizgi çizilir. İkinci çizgi ise, birinci damlanın ortasında buluştuktan sonra, ikinci damlanın ortasından geçerek teknenin kenarına kadar çekilir. Kalp görünümü alan damlaların, sağından ve solundan yukarıya doğru eğri çizgiler çizilerek yaprak görünümü kazandırılmış olunur. Sapın uç kısmına konacak renk damlası, üstten bir biz yardımıyla ortasında bitecek bir şekilde ikiye bölünür. Yaprak çiziminde olduğu gibi ortadan yukarı doğru, her iki tarafa eğri çizgiler çizilerek

motif gerçekleştirilmektedir.

İkinci bir çizim şekli ise; sapın ucuna damlatılan renk sağlı ve sollu daha öneki çizgiler gibi yukarı doğru çizilir. Daha sonra iki çizginin arasından damlanın ortasına kadar çizilerek lâle motifi oluşturulmaktadır.

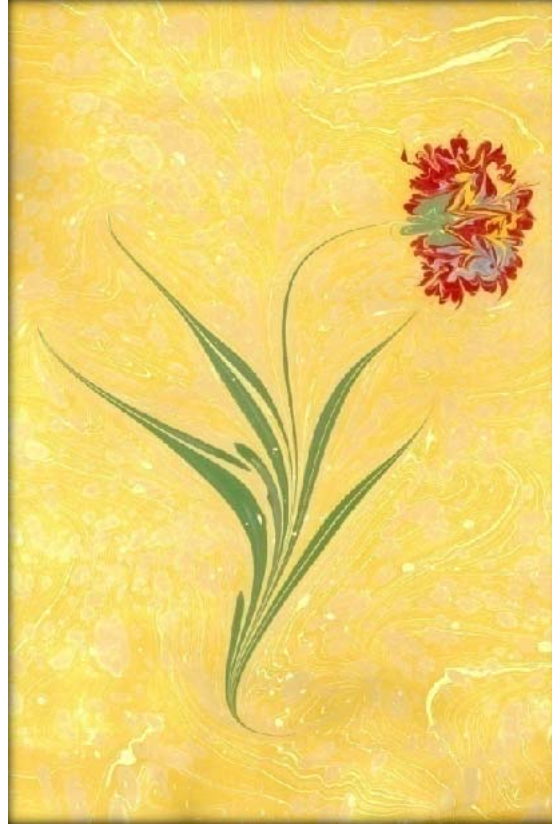

Şekil 32. Lale ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

Karanfil ebrusunda; zemin atıldıktan sonra, üzerine isteğe bağlı yine belli aralıklarla, lâle motifine oranla daha küçük karanfil çiçeğinin sap ve yapraklarının oluşturulacağı şekilde, üç veya dört damla yeşil boya damlatılır. En üstteki damladan sap ve yaprak oluşacağı için, diğerlerine göre biraz büyük olabilir. Sapın oluşması için, üsteki damlanın ortasından yukarı doğru bir çizilerek sapın oluşması sağlanır. Karanfil çiçek yapraklarının aslına uygun ince ve uzun olması için, sap oluşmadan önce damlalar merkezden sağa ve sola doğru uzatılır. Dudak görünümünü alan damlalar, aynen lâle motifinde olduğu gibi sap ilk harekette üst damlanın merkezine kadar, ikinci hareket ise bütün damlaların merkezinden geçecek şekilde teknenin kenarına kadar uzatılmaktadır.

Karanfil çiçeğinin diğer çiçeklere nazaran çanak kısmı daha belirgindir.

Bu nedenle sapın uç kısmına küçük bir damla yeşil boya damlatılır. Bunun üzerine çiçeği meydana getirecek renk, sık aralıklarla doku oluşabilmesi için, üst üste küçük damlalar (7-8mm. çapında) halinde yan yana damlatılır. Daha sonra ince bir biz veya kıl vasıtasıyla rengi oluşturan damlalar önce dışa doğru çıkartılır, sonrada içe doğru çekilir. Sapın uçuna çanak kısmını meydana getirmek için konulan küçük yeşil damla, seyrek çizgilerle içe ve dışa doğru çizilerek karanfil çiçeği meydana gelmektedir.

Şekil 33. Karanfil ebrusu (Yavuz Selim Erdiñç).

Papatya ebrusunda; zemin için boya atıldıktan sonra, gelincik çiçeğinde olduğu gibi, papatya çiçek ebrusunda da sap, yaprak, gonca ve profilden çizimler aynıdır. Sadece çiçek çizimleri ve uygulanişı farklıdır.

Ebru uygulanacak kağıt renkli ise, sap uçlarına beyaz boya damlatılır. Papatya çiçeğine doku verilmek isteniyorsa, damlalar ince bizle üst üste damlatılarak büyütülür. Eğer kağıt beyaz ise, suyun içine birkaç damla öd ilave edilir. Damlalar önce dörde, sonra sekize ve on altıya bölünür. Şayet karşılıklı bölünme işlemi olmazsa, şekil bozulur. Papatya çiçeğinin taç yaprakları oval

değil de sivri olması gerekiyorsa, ince biz veya kıl ile ortadan dışa doğru hafifçe çizilir. En son ortaya sarı damla koyarak papatya motifi çizilmektedir.

Şekil 34. Papatya ebrusu (Mustafa Düzgünman).

Sümbül ebrusunda; zemin atıldıktan sonra, üzerine isteğe bağlı yine belli aralıklarla sümbül çiçeğinin sap ve yapraklarının oluşturulacağı şekilde, yeşil boya damlatılır. Sap ile yaprak motifi oluşacağı için, diğerlerine göre damla biraz büyük olabilir. Damlanın ortasından yukarı doğru biz çekilerek 3-4- cm uzunluğunda sapın oluşması sağlanır. Sümbül yapraklarının aslına uygun ince, uzun ve zarif olması için, aynı bizle damla motifinin sağından veya solundan damlanın ortasına kadar, ikinci harekette ise teknenin kenarına kadar çizilerek inilir. Kalp görünümü alan damlanın, sağından ve solundan yukarı doğru eğri çizgiler çizilerek yaprak görünümü kazandırılmaktadır.

Sümbül çiçeği iki şekilde yapılabilir. Birincisi, ince uçlu bir biz istenilen renge batırılarak küçük 5 mm noktalar halinde sapın uç kısmında elips oluşturacak şekilde damlatılır. Aynı rengin açık veya koyu bir tonuyla da oluşturulan elipsin aralarına girilir. İkinci olarak da, tahta üzerine paslanmaz

ince iğnelerin çakılması ile olur. Ağız geniş kaplara koyu ve açık renkte boyalar hazırlanır. Tahta üzerine çakılmış olan iğneler, boyalara batırılarak sapın uç kısmına yani kitreye değdirilir. Bu işlemlerden sonra ince bir biz veya kıl yardımı ile içe ve dışa yumuşak helezoni hareketler yaparak sümbül çiçeği tamamlanmaktadır.

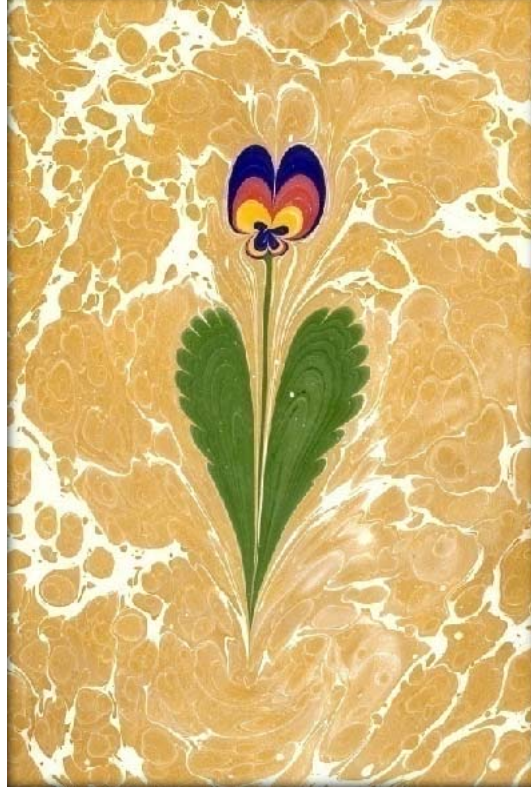

Şekil 35. Sümbül ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

Menekşe ebrusunda; menekşe çiçeği yere yakın ve dalları kısa olduğu için, genelde ebruzenler atılan zemin üzerine damlatılan tek yeşil damla üzerinde çalışmışlardır. Diğer çiçeklerde olduğu gibi tek veya daha fazla sap çıkarılabilir. Yaprak kısmı aslına uygun ve göze hoş gelebilecek bir şekilde dıştan içe doğru kıl veya ince biz yardımıyla çekilmektedir.

Menekşe çiçek ebrusu yapımında birkaç uygun renk bir arada kullanılabilir. Birbirine yakın renkler seçilebildiği gibi birkaç renk de olabilir. Sap uçlarına birinci renk damlatılır. İkinci, üçüncü veya dördüncü renk bir önceki damlatılan rengin tam ortasına değil, sap kısmına yakın bir yere

damlatılır. Uygun bir yardımcıyla damlacıklar ilk önce üstten ortaya kadar çekilir. Daha sonra, sapa yakın yerden sağlı ve sollu ortaya kadar çizilerek menekşe ebrusu elde edilmektedir.

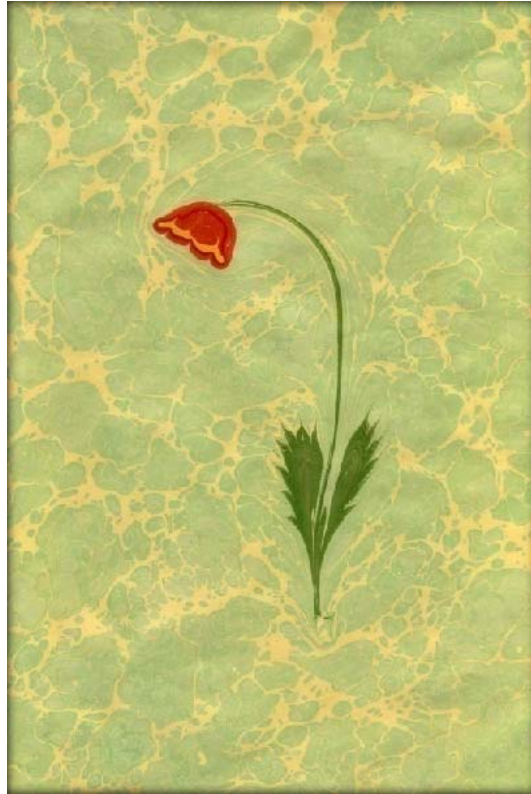
Şekil 36. Menekşe ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

Gelincik ebrusunda; istenilen zemin atıldıktan sonra, 1- 1,5 cm arayla üç veya iki damla yeşil boya damlatılır. Üste atılan yeşil damla diğer damlalara göre iki kat (6veya 7 cm.) büyük olmalıdır. Gelincik çiçeğinde, lâle ve karanfil çiçeklerine benzer tek sap çıkartabildiği gibi, isteğe bağlı sap adedi dört veya beş de olabilir. Sap çıkışları iki sağa, iki sola ve bir de yukarı doğru çekilir. Bu sapların, dik ve sert şekilde değil, mümkün olduğu kadar kavisli çekilmesi gerekir. Sap çıkışlarını yukarıda bahsedilen çiçeklerde olduğu gibi tek seferde yapmak oldukça zordur. Bunu genellikle üç veya dört defada gerçekleştirmek mümkün olmaktadır.

Çiçeğin yaprak kısımlarını yapabilmek için, sap çıkarılan damlanın altındaki yeşil damlanın ortasından geçecek şekilde bir tekne kenarına kadar çekilir. Aslına uygun olması açısından yapraklarda bölmeler yapılabilir. Her iki yanda oluşan yapraklar, kıl veya iğne yardımıyla dışa doğru çekilerek ince dişler

oluşturulmaktadır.

Sap ve yaprak kısımları bittikten sonra, sapların uç kısımlarına çiçeğin büyüklüğüne ve durumuna göre daha önceden hazırlanmış olan kırmızı boya damlatılır. Eğer gelincik çiçeği, önden görünüşlü olarak düşünülüyorsa; 3-3,5 cm açılacağı şekilde kırmızı, içine de 1 cm açılacak şekilde siyah ve yine ortaya sarı boya damlatılır. Çiçek dörde bölünür. Profilden görüntü isteniyorsa, damlatılan kırmızı boyanın içine siyah damlatılır. Ortadan sağa ve sola doğru biz yardımıyla çekilerek bir dudak görünümü kazandırılır. Siyah boyaya dokunmadan kenarlardan dışa, ortadan içe doğru hafif çekilir. Tomurcuk için ise, sapın uç kısmına çanak oluşması için yeşil boya damlatılır. Yeşil damlanın hilâl gibi görünüm kazanması için, kırmızı yeşil boyanın uç kısmına damlatılır. Daha sonra, biz yardımıyla uçlardan dışa doğru hafif çekilmekte ve böylece gelincik çiçeği tamamlanmaktadır.

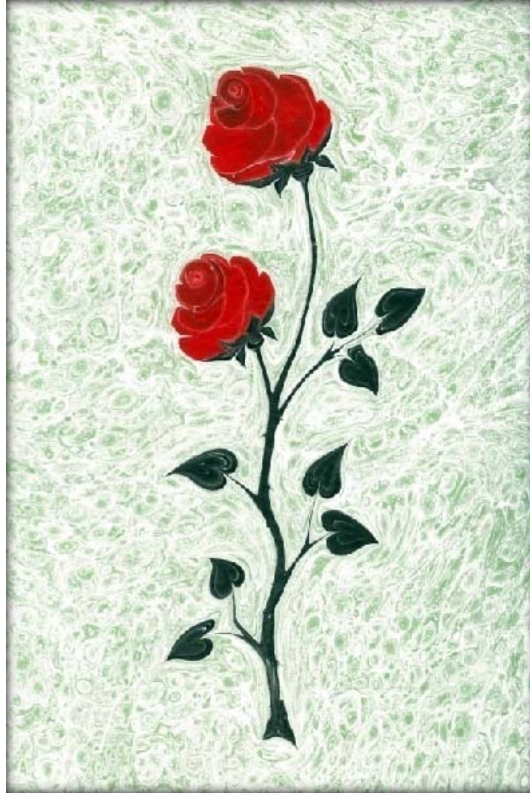

Şekil 37. Gelincik ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

Gül ebrusunda; zemin atıldıktan sonra sap yapımına geçilir. Gül sapının yapımı diğer çiçek saplarının yapımına benzememektedir. Boyaya batırılan biz kitre yüzeyinde yukarıdan aşağıya doğru kaydırılarak çizgi (sap) oluşturulur.

Yaprağın oluşması için çizginin sağına ve soluna belli aralıklarla ince birleştirek ufak yeşil damlalar konur. Ortalarından sapa doğru bu damlalar çizilerek birleştirilir. İncecik çizgilerle sapa bağlanan bu damlalara, daha sonra çizginin çıkış noktasından geriye doğru damlanın ortasından hafif bir çizgi ile gül yaprak görünümünü kazandırılır.

Sapın üst kısmına karanfil çiçeğinde olduğu gibi, gülün çanak yaprak kısmını teşkil edecek ince birleştirek yeşil boya damlatılır. Bunu üzerine istenilen renkte boya, yeşil boyanın üzerine damlatılarak helezoni çizgilerle gül oluşur. En son çanak yaprak için damlatılmış olan yeşil boya sağa, sola ve ortaya çekilerek gülün çanak kısmı da meydana gelmektedir.

Şekil 38. Gül ebrusu (Yavuz Selim Erdinç).

3. KAYNAK ÖZETLERİ

ADIBELLİ (2005),“Dekoratif Ürünlerde Ebru” isimli tez çalışmasının amacı ebru sanatını dekoratif ürünlerle birleştirerek ebru sanatına farklı kullanım alanları yaratmaktır. Çalışmada öncelikle ebru sanatı hakkında genel bilgi, yapım aşaması ile çeşitleri hakkında bilgi ve örneklere yer verilmiştir. Ardından ise ebrunun dekoratif amaçlı kullanım alanları ile ilgili bilgi ve örnekler sunulmuştur. Dekoratif ürünlerde ebrunun kullanımı bölümünde; geleneksel ebru ve dekoratif ürünlerde kullanılan ebru arasındaki farklar, ebrunun ahşapta, cam üzerinde, ciltçilikte, heykel üzerinde, tekstilde, resim sanatında, fayans üzerinde ve seramik üzerinde kullanımı yer almaktadır. Ardından değerlendirme, sonuç ve öneriler, sözlük, bibliyografya, fotoğraflar listesi ve fotoğraflar ile çalışma son bulmaktadır.

BABAOĞLU (2007),“Ebru İstanbul” isimli eserinde İstanbul silüetlerine yer vermiştir. Bu eserde ebru ile katı sanatlarının birleşmesi ile oluşan özel bir koleksiyon sunulmuştur. Eserde öncelikle yazar ve kitap hakkında bilgiler yer almakta, ardından ebru hakkında kısa bir bilgi sunulmaktadır. Son olarak da bütün koleksiyona fotoğraflanmış biçimde eserde yer vermiştir.

BARUTCUGİL (2001), “Suyun Rüyası Ebru Yaşayan Gelenek” adlı eserde ebrunun tarihçesinin anlattıktan sonra ebru yapımında kullanılan malzemeleri incelemiştir. Eserde daha sonra ebrunun uygulanması, gelenekli ebru desenleri ve çiçekli ebrular yer almaktadır. Bu eser ayrıca ebru yapımında karşılaşılabilecek bazı sorunlardan, sebeplerinden ve çarelerinden bahsetmektedir.

BARUTCUGİL (2004),“Siyah Beyaz Ebru” isimli çalışmasında öncelikle ebru sanatı ile ilgili genel bir açıklama yapmıştır. Çalışmada daha sonra Ahmet Ünal’ın ‘varlıkta yokluk’ yazısına yer vermiştir. Ardından Mustafa Özdamar’ın ‘tasavvufta renk şema ve temaları üzerine’ başlıklı yazısı bulunmaktadır. Bu eserin ebru ile ilgili diğer eserlerden ayırt edici temel özelliği sadece siyah ve beyaz renkler kullanılarak yapılmış olan ebru eserlerine yer verilmiş olmasıdır.

BARUTCUGİL (2007), “Türklerin Ebru Sanatı” eserinde ilk olarak ebru sanatının tarihçesini açıklamıştır. Ardından batılı kaynaklarda Türk ebru sanatı, “Ebruzen” kelimesinin ortaya çıkışı ve üstatlar hakkında makaleler eserde yer almaktadır. Eserde daha sonra Özbekler Tekke’si ve Barutcugil’in sahip olduğu

Ebristan İstanbul Ebru Evi hakkında makaleler bulunmaktadır. Eserin dikkat çekici yönlerinden birisi ebru sanatının gizemi ve terapisi ile ilgili çeşitli makaleleri içermesidir. Bu eserde ayrıca ebru malzemeleri ve desen çeşitleri hakkında bilgiler yer almaktadır. Çalışmada son olarak Edhem Çalışkan'ın makalesinden günümüzün ustalarına yer verilmiştir.

BARUTCUGİL (2010),“Geçmişten Günümüze Ebru sanatı ve Çağdaş Bir Yorum İle Günümüz Tekstiline Uygulanması” isimli yüksek lisans tezinin amacı geleneksel ebru sanatının yaşatılması için günümüze uyarlanması gerektiğini göstermek ve bu durumun bir örneği olarak ebru sanatının günümüz tekstiline çağdaş bir yorum ile uygulanmasını sağlamaktır. Bu çalışmada öncelikle moda nedir, örtünme sarınma, Türk kıyafet tarihi, Türk kumaşları, ebru sanatı ve tarihi, klasik ebru ve yapım yöntemleri kısımları bulunmaktadır. Daha sonra ebru ve tekstil ve ebrunun kullanım alanları araştırılmıştır. Ebrunun kullanım alanları kısmında kağıt, seramik, cam, iç mimari, tekstil, giysi ve aksesuar örnekleri verilmiştir.

BAŞAR VE TİRYAKİ (2000),“Türk Ebru Sanatı” adlı eserde sırasıyla ebrunun tarihçesini, fırça hazırlanmasını, boyaların hazırlanmasını, kitrenin hazırlanmasını açıkladıktan sonra ebru yapımını anlatmış ve ebru çeşitlerini açıklamıştır. Çalışmada son olarak ebru terimleri sözlüğü bölümü yer almaktadır. Bu çalışmada yazarlar günümüzde ebrunun zanaattan çıkıp bilimsel kriterlere ve ilkelere sahip bir sanat haline geldiğini vurgulamıştır.

BERK (2011),“Hattat Necmeddin Okyay” adlı eserde vefatının 35. yılında Necmeddin Okyay'ı anmak için Okyay'la ilgili çeşitli makaleleri bir araya getirmiştir. Çalışmada daha sonra Necmeddin Okyay'a ait hat eserlerine ve ebru eserlerine yer verilmiştir.

ÇOKTAN (1992),“Türk Ebru Sanatı Tarihi, Yapılışı, Kelime Anlamı ve Ebru Çeşitleri” adını taşıyan çalışmasında ilk olarak ebru sanatının tarihini ve ebrunun kelime anlamını incelemiştir. Eserde daha sonra tarihimizdeki ebru sanatçıları hakkında bilgi verilmiş ve genel renk bilgisi ve boya renkleri anlatılmıştır. Ardından ebru yapımında kullanılan malzemeler ayrıntılı biçimde açıklanmış ve boyaların hazırlanması, topraktan boya elde edilmesi, renklerin karışım yoluyla elde edilmesi hakkında bilgi verilmiştir. Eserde daha sonra ayrıntılı şekilde ebru çeşitleri, yapım

aşamaları ve ebrunun kâğıda geçirilmesi gösterilmiştir. Yazar bu çalışmanın son kısmında ise ebru yapımında karşılaşılabilecek sorunlar ve bunların düzeltilmesine, ebru sergilerini gezen sanatseverlerin düşünce ve izlenimlerine, sözlük ve gazete kupürleri bilgilerine yer vermiştir.

DERE (2007),“Ebru Sanatı, Tarihçe, Malzeme, Uygulama” isimli çalışmasında ebru sanatını ayrıntıları ile incelemiştir. Bu eserde birinci bölümde ebrunun tanımı yapıldıktan sonra tarih içinde ebru anlatılmıştır. Ardından yaşayan ustalarımız hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ebru yapımında kullanılan alet ve malzemeler tanıtılmıştır. Üçüncü bölümde ebru uygulamaları hakkında bilgi verilmiş ve ayrıntılı bir şekilde gösterilmiştir. Ayrıca bu bölümün içinde ebrunun kumaşa uygulanması da açıklanmıştır. Ardından ebru uygulamasında karşılaşılan güçlükler ve çözüm yolları ortaya konulmuştur. Son olarak dördüncü bölümde ise iki ustanın çalışmalarından (Necmeddin Okyay ve Mustafa Düzgünman) örnekler verilmiştir. Bu eser ele aldığı konuları ayrıntıları ile açıklaması açısından dikkat çekmektedir. Diğer eserlerden farklı yönlerinden biri de iki ebru ustasının çalışmalarına yer verilen bir bölüme sahip olmasıdır.

DERMAN (1977),“Türk Sanatında Ebru” ismini taşıyan çalışmasında öncelikle ebrunun tarihçesini anlatmıştır. Eserde daha sonra niçin Türk ebruculuğu, ebru ne demektir, ebruculukta kullanılan malzemeler ve ebrunun yapılması bölümleri yer almaktadır. Ardından tarihimizde ebruculuk ve tertib-i risale-i ebru, tarihimizdeki ebrucular, zamanımızdaki ebruculuk ve ebrucular anlatılmıştır. Çalışmanın son kısmında ise ebru kâğıdının kullanıldığı yerler, indeks, bibliografya ve Turkishmarbledpaper (englishsummary) isimli ebru hakkında İngilizce özetin bulunduğu bölümler yer almaktadır.

ELHAN (2004),“Yapım Yöntemleriyle Ebru Sanatı” çalışmasında ebru malzemesi hazırlıkları ve ebru yapım teknikleri anlatılmış ve görsel örnekler verilmiştir. Bu çalışmada ayrıca ebrunun kağıttan farklı materyallerde uygulanabilirliği incelenmiştir. Ardından ebru yapımında karşılaşılabilecek sorunlar anlatılmış ve son olarak da ebru ile ilgili terim ve kavramlardan bahsedilmiştir.

ERİŞ (2007),“Mustafa Esat Düzgünman ve Ebru” isimli İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından desteklenen Geleneksel Sanatlar Serisinin dördüncü kitabında

Mustafa Esat Düzgünman ve öğrencilerinin çalışmalarına yer verilmiştir. Çalışmada öncelikle ebru sanatının tarihsel gelişimi ve Mustafa Esad Düzgünman'ın temsilcisi olduğu ebru tarzının kökenleri araştırılmış ve ebru sanatı ne demektir, ebrulu zeminde kitap sayfaları, eski bir ebru, ebrunun tarihçesi, eski bir battal ebru, kaplan gözü ebru, ebrunun yapımında kullanılan malzemeler ve ebruda kullanılan renkler hakkında bilgi verilmiştir. Ardından ebru yapılışının kısaca izahı yapılmış, klasik Türk ebru çeşitleri açıklanmış ve bunlarla ilgili uygulama örneklerine yer verilmiştir. Bu çalışma Mustafa Esad Düzgünman'ın ahlak anlayışını ve sanata bakış açısını dostlarının ve talebelerinin gözünden anlatmıştır. Bu eserin ayırt edici özelliklerinden birisi ebru sanatının tasavvuf, matematik, fizik ve kimya ile olan ilişkilerinin incelenmiş olmasıdır. Ayrıca çalışmada koleksiyonlardan fotoğraflar da yer almaktadır.

OVALIOĞLU (2007),“Arşivin Rengi” isimli çalışmada Osmanlı belgelerinde yer almış olan ebru ve etiketleri incelemiştir. Eserde önce ebru sanatı hakkında genel bilgi ve açıklama yer almaktadır. Ardından çalışmada yaklaşık 58 ebru çalışması ve 70 defter etiketi yer almaktadır. Çalışmada yer alan ebru örnekleri 17. yüzyılın sonlarından 19. yüzyılın başlarına kadar olan bir zaman aralığını kapsamakta ve ebruların büyük bir kısmı defter kabı şeklinde bulunmaktadır.

ÖZÇİMİ (2009),“Levni'den Ebru'ya” eserinde okuyucuya notlar ve giriş kısmından sonra “Levni” Abdülcelil Çelebi bölümüne yer vermiştir. Daha sonra ebru sanatını açıklamış ve son olarak da katalog ve şiirlerden oluşan bir bölümle çalışmayı tamamlamıştır. Bu eserin en önemli özelliği Türk minyatürcülüğünde önemli yere sahip olan Levni'nin eserlerinin akkase tekniği kullanılarak ebru ile yeniden yorumlanmasına yer vermesidir.

ÖZDAMAR (2012),“Ebru Tekniğinin Farklı Yöntemlerle İşlenmiş Deri Malzeme Üzerine Uygulanması” başlıklı yüksek lisans tezinde genel olarak ebruculuğun ve dericilik sanatlarının geçmişten günümüze geçirdiği değişimler incelenmiş ve deri üzerine ebru sanatının uygulanması araştırılmıştır. Bu çalışmada ebru ve deri bir arada kullanılarak yeni ürünler tasarlanması amaçlanmıştır. Çalışmada öncelikle dericilik sanatı, tarihçesi, derinin yapısı ve tanımı, dericilikte kullanılan araç-gereçler ve teknikler, deri ürün çeşitleri verilmiştir. Ardından ebru

sanatı ve tarihçesi, klasik ebruda kullanılan malzemeler, klasik ebrunun yapımı ve çeşitleri anlatılmıştır. Çalışmada daha sonra kaynak araştırması, materyal ve yöntem bölümleri bulunmaktadır. Bulgular kısmında ise derinin ebru uygulaması için hazırlanması, deri üzerine uygulanan ebru teknikleri ve elde edilen ürünler bölümleri yer almaktadır. Çalışma sonuç ve değerlendirme kısımları ile son bulmaktadır. Çalışmada sonuç olarak ebru sanatının dericilik sanatına uygulanabileceği belirtilmiş ve yapılan tasarımlarla bu durum gösterilmiştir.

PASİNER (1999),“Renklerin Sonsuzluğu Geleneksel Türk Ebru Sanatı” isimli çalışmasında öncelikle ebru sanatını tanıtmış, ebru yapımında kullanılan malzemeleri açıklamış ve ebrunun uygulanmasını anlatmıştır. Ardından geleneksel ebru desenlerini incelemiş ve ebru yapımında karşılaşılabilecek sorunlar, nedenleri ve çarelerini açıklamıştır. Çalışmada son olarak çiçekli ebrulara ve ebru sanatında yeni arayışlara yer verilmiştir.

SAVAŞ (1980),“Ebru Sanatı” isimli eserinde öncelikle ebrunun tarihini anlattıktan sonra ebrunun tanımını yapmış, ardından da tarihimizdeki ebrucular hakkında bilgi vermiştir. Ardından ebruda kullanılan malzemeleri incelemiş ve ebrunun nasıl yapıldığını açıklamıştır. Daha sonra ebru cinsilerini anlatmış ve ebrunun kullanıldığı yerler hakkında bilgi vermiştir.

SOBACI (2001),“Klasik Türk Ebru Sanatı ve Kompozisyon” başlıklı yüksek lisans tezinde Klasik Türk Ebru sanatı araştırılmıştır. İlk olarak ebrunun tarihi ve anlamı ardından ebruda kullanılan malzemeler ve ebruda kullanılan araç-gereçler incelenmiştir. Çalışmada daha sonra ebru yapımına hazırlık, ebru çeşitleri ve yapımı kısımları yer almaktadır. Ardından sonuç, kaynakça ve özgeçmiş ile çalışma tamamlanmıştır. Çalışmada prensipleri ve doğru yapım metodları ile yapılan her ebrunun başlı başına orijinal bir eser olduğu, ebru sanatının tesadüf değil disiplin ve metod gerektiren bir sanat dalı olduğu vurgulanmaktadır.

SÖNMEZ (2007),“Gelenekselden Günümüze Ebru” eserinde ebrunun tanımı ve tarihçesine yer verdikten sonra ebru yapımında kullanılan malzemeleri ayrıntılı şekilde açıklamıştır. Ardından ebru yapımını ve ebru çeşitlerini anlatmıştır. Çalışma ebruda yeni boyut isimli bir bölüm içermektedir. Bu çalışmanın diğer ebru çalışmalarından en önemli farklı yönlerinden birini bu bölüm oluşturmaktadır. Bu

bölümün alt başlıkları şu şekildedir: Nü figürlü ebrular, portre figürlü ebrular, idol figürlü ebrular, hayvan figürlü ebrular, göz figürlü ebrular, manzara(peyzaj) ebrusu, damla ebrusu, sürrealist ve soyut ebrular, kat-ı tekniği, barut ebrusu ve soyut ebrusudur. Eserde Nusret Hepgül'ün hazırladığı ebru tarihi ile ilgili bilgileri içeren çizelgeye, Necmeddin Okyay'ın hazırladığı “Ebru tarihi-eski ebrulardan örnekler” albümü fotoğraflarına (1540-1900 yıllarına ait ebrular) ve en eski ebru örnekleri isimli bölümlere yer verilmiştir. Eser tarihimizdeki ebrucular bölümüyle son bulmaktadır.

TÜRKMENOĞLU (1999), “Sudaki Nakış Ebru” isimli çalışmasında öncelikle ebrunun tarihi hakkında bilgi verdikten sonra ebru yapımına hazırlık, boyaların hazırlanması ve ebrunun yapılmasını anlatmıştır. Daha sonra ise modern ebrunun yapımını aşamaları ile göstermiştir. Ardından ebrunun malzemesi ve yapım teknikleri ve ebruda kullanılan terimleri açıklamıştır. Ayrıca bu çalışmanın son kısmında ebru koleksiyonu yapan kişi ve kuruluşlar ile ebru örnekleri ve kullanıldığı yerler hakkında bilgi verilmiştir. Bu eserin temel özelliği ebrunun püf noktalarını ortaya koymaya çalışmasıdır.

UZUNCA (2012),“Ebru Sanatının Tekstilde Kullanımı” isimli yüksek lisans tezinde öncelikle ebru sanatını tekstilde uygulayan ebru ustalarının uygulamayı yaparken izledikleri yol, kullandıkları maddeler ve kumaş çeşitleri araştırılmıştır. Ardından ebrunun tekstilde kullanım alanları, renk ve kompozisyon özellikleri ve kumaşa uyguladıkları ebru çeşitleri incelenmiştir. Çalışma sonucunda her ebru ustasının ebruyu tekstile uygularken farklı metodlar uyguladıkları, farklı ebru çeşitleri, boyar madde ve kumaş çeşitleri kullandıkları vurgulanmıştır. Ayrıca boyaların kumaşta kalıcılığını sağlamak için çeşitli yöntemler geliştirildiği belirtilmiştir.

4. MATERYAL YÖNTEM

4.1. Materyal

Araştırma materyallerini ebru yapımında kullanılan boyalar, sığır ödü, kitre, ebru teknesi, ebru fırçası, su, ebru kağıtları, taraklar, bizler, deste-seng (el taşı), sergen (üzeri sineklik teli gerilmiş kağıt boyutuna uygun, yüksekliği fazla olmayan, üst üste konulduğunda çok yer işgal etmeyen raflardır), spatül, şap, ip, mandal, kova ve vernik gibi araç gereçler ile üzerine ebru uygulanan ahşap, alçı, cam, deri, kağıt, kumaş, seramik ve tela gibi malzemelerden üretilmiş çeşitli kullanım eşyası ve dekoratif objeler (ahşap çerçeve, ahşap kaşık, alçı çerçeve, ayna, bardak atlığı, bileklik, bluz, cüzdan, deri çanta, dolap süsü (magnet), fular, kalemlik, kase, kitap ayraçları, kumaş çanta, kutu, kül tablası, küpe, lokumluk, masa örtüsü, mask, mumluk, nar biblo, saksı süsü, şal, tabak, tablo, tepsi, termos bardak, tişört, vazo ve yumurta biblo vb.) ile konu ile ilgili literatür oluşturmaktadır.

4.2. Yöntem

Çalışmada ebru çeşitleri ahşap, alçı, cam, deri, kağıt, kumaş, seramik ve tela üzerine uygulanmıştır. Uygulamada kullanılan ebru çeşitleri Klasik ve çiçekli ebru çeşitlerinden; Battal ebru, gel-git ebrusu, somaki ebrusu, şal ebrusu, taraklı şal ebrusu, akkâse ebrusu, hatip ebrusu, lale ebru, menekşe ebru, sümbül ebrusu ve gelincik ebrusudur. Uygulama aşamaları Bulgular bölümünde her bir farklı materyal için ayrıntılı olarak verilmiştir.

5. BULGULAR

Bu bölümde geleneksel olarak kağıda uygulanan ebrunun kağıttan farklı materyallere uygulanması ayrıntılı olarak gösterilecektir. Bu sayede ebrunun uygulama alanının genişletilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla ahşap, alçı, cam, deri, kağıt, kumaş, seramik ve tela malzemeleri kullanılmıştır. Her bir materyalle yapılan çalışma bu başlık altında ayrıntılı olarak verilmiştir.

5.1. Ahşap Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

Ahşap üzerinde kullanılan boyalar, kağıt yüzeyine uygulanan boyalardan farklıdır. Kağıt yüzeyine uygulanan boyalar, bünyesinde hiçbir katkı maddesi bulunmayan toprak boyalardır. Ahşap üzerine ebru sanatı ile süsleme yapmak için ahşap boyaları kullanılmaktadır. Kağıt, denizkadayıfı (yoğunlaştırıcı), 35,5x50,5cm tekne, 15x15 cm ahşap kutu, fırça, biz, vernik, kavanoz ve kurutmak için sergen-raf gerekli olan diğer malzemelerdir. Ahşap üzerine ebru tekniği olarak battal ebrusu ve hatip ebrusu tekniği uygulanmış, obje olarak da küçük boyutlarda ahşap kutu kullanılmıştır.

İlk önce battal ebru tekniği uygulanır. İki renk tekne yüzeyine fırça yardımıyla serpilir. Damlalar 5-6 cm. çapında daireler oluşturur (Şekil 39.).

Şekil 39. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Battal ebrusunun üzerine geniş aralıklarla gel-git ebrusu uygulanır (Şekil 40.).

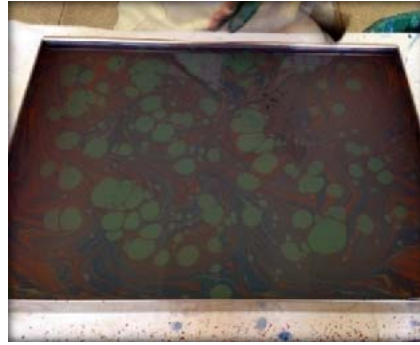
Şekil 40. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).

Gel-git ebrusundan sonra, teknenin dikine üç tane S harfi ve enine de iki tane büyük S harfi biz yardımıyla yapılır (Şekil 41.).

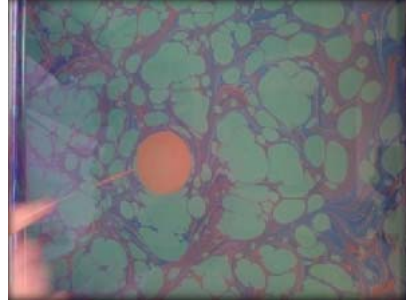
Şekil 41. Şal ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).

Şal ebrusunu yaptıktan sonra tek renk tekne yüzeyine fırça yardımıyla serpilir. Oluşan bu şekle somaki ebrusu denir (Şekil 42.).

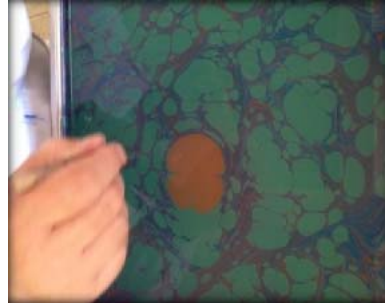
Şekil 42. Somaki ebrusunun hazırlanışı (Erdoğan, 2014).

Somaki battal ebrusunun üzerine orantılı bir şekilde iç içe bir renk üst üste gelmek kaydıyla damlatılır (Şekil 43.).

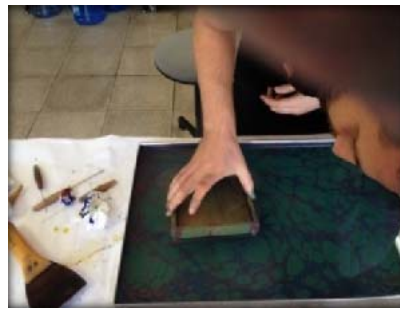
Şekil 43. Hatip ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

İç içe daireler oluşturan bu renk hareleri biz yardımıyla yukarıdan aşağıya, aşağıdan yukarıya, soldan sağa, sağdan sola taranır. Ortaya çıkan şekildeki ebrulara Hatip Ebrusu adı verilir (Şekil 44.).

Şekil 44. Hatip ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Ebru deseni oluşturma işlemi bittikten sonra ahşap kutunun kapak bölümü tekneye yatırılır. Ahşap kutu tekneden çekilir ve kurumaya bırakılır. Kuruduktan sonra ise, vernik atılır (Şekil 45.).

Şekil 45. Kutu kapağının tekneye yatırılma işlemi (Erdinç, 2014).

Ahşap kutunun kapak kısmını yaptıktan sonra, kalan bölüm için battal ebru tekniği uygulanır. Battal ebrunun bir özelliği ise sadece fırça ile boyaların serpilmesiyle yapılmaktadır. Genelde battal ebruda iki, üç, dört renk

kullanılmaktadır. Üç, dört renk boya atıldıktan sonra istenirse bir de serpmeye ilave edilebilir (Şekil 46.).

Şekil 46. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Battal ebru deseni yapıldıktan sonra ahşap tekneye yatırılır (Şekil 47.).

Şekil 47. Kutunun kalan kısmının tekneye yatırılma işlemi (Erdinç, 2014).

Boya aldıktan sonra ahşap kutu tekneden çekilir. Daha sonra kurumaya bırakılır ve vernik atılır (Şekil 48.).

Şekil 48. Kutunun kalan kısmının tekneden alma işlemi (Erdinç, 2014).

Şekil 49’da battal ebru ve hatip ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış kutu görünmektedir.

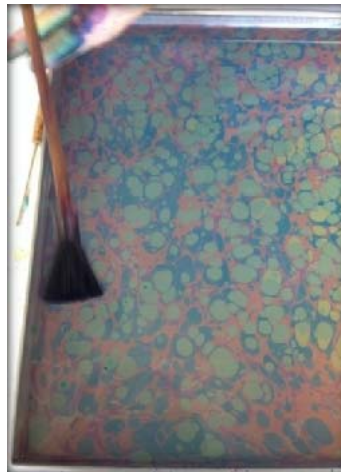

Şekil 49. Hatip ebru ve battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kutu (Erdinç, 2014).

5.2. Alçı Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

Alçı üzerine kumaş, seramik veya çini boyları kullanılarak ebru tekniği ile süsleme yapılmaktadır. Kağıt, denizkadayıfı (yoğunlaştırıcı), 35,5x50,5cm tekne, alçıdan çerçeve, fırça, vernik, biz, kavanoz ve kurutmak için sergen-raf gerekli olan diğer malzemelerdir. Alçı üzerine ebru tekniği olarak battal ebrusu uygulanmış, obje olarak da alçı çerçeve kullanılmıştır.

Genelde battal ebruda iki, üç ya da dört renk kullanılmaktadır. Birkaç renk boya atıldıktan sonra bir de serpmeye ilave edilebilir (Şekil 50.).

Şekil 50. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Battal ebru deseni yapıldıktan sonra alçı çerçeve getirilerek tekneye yerleştirilir (Şekil 51.).

Şekil 51. Alçı çerçeveyi tekneye yatırma işlemi (Erdoğan, 2014).

Daha sonra alçı çerçeve teknedan çekilir, kurumaya bırakılır ve kuruduktan sonra vernik atılır (Şekil 52.).

Şekil 52. Alçı çerçeveyi teknedan alma işlemi (Erdoğan, 2014).

Şekil 53'te battal ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış çerçeve görünmektedir.

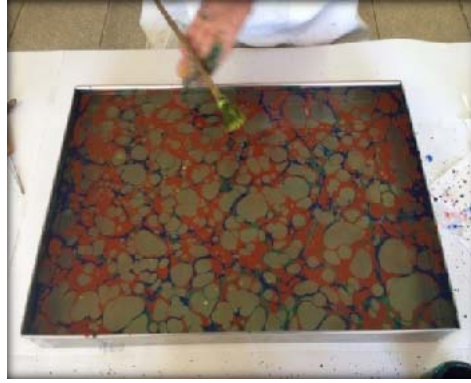

Şekil 53. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçı çerçeve (Erdoğan, 2014).

5.3. Cam Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

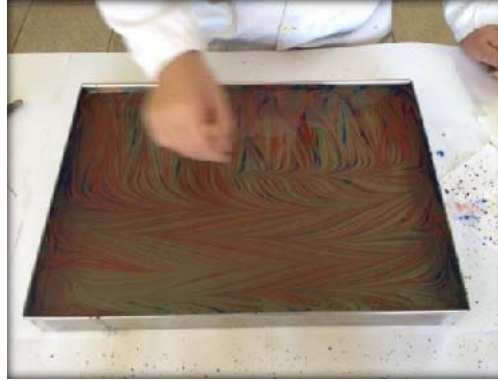
Cam üzerine ebru tekniği ile süsleme yaparken, cam boya ve plastik boyalar kullanılmaktadır. Denizkadayıfı (yoğunlaştırıcı), 35,5x50,5cm tekne, A3 mat cam, fırça, vernik, biz, kavanoz ve kurutmak için sergen-raf gerekli olan diğer malzemelerdir. Cam üzerine ebru tekniği olarak taraklı şal ebru tekniği uygulanmış, obje olarak da A3 ebatlarında mat cam kullanılmıştır.

Taraklı ebru hazırlamak için, önce zemin battal ebrusu olarak hazırlanır (Şekil 54.).

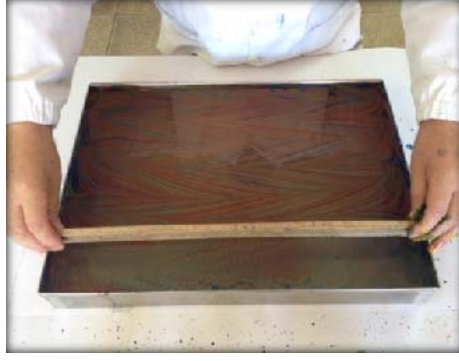
Şekil 54. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Daha sonra gel-git kompozisyonu uygulanır (Şekil 14.).

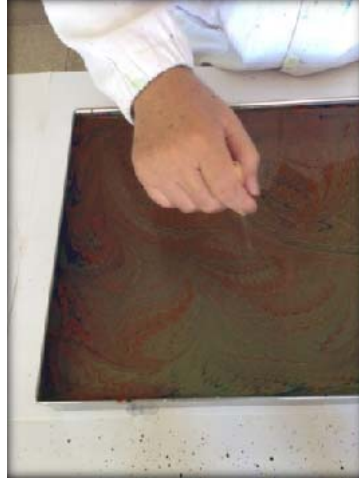
Şekil 55. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Burada dikkat edilecek husus gelgit sağdan sola uzanıyor ise tarak yukarıdan aşağıya doğru çekilmelidir (Şekil 56.).

Şekil 56. Taraklı ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Taraklı ebru üzerine, enine üç adet -S-, boyuna iki adet -S- harfi çizilir, aralarına istenildiği kadar -S- kavisler çizilerek dokular oluşturulur (Şekil 57.). Tekneye yatırılan A3 mat cam, teknedен alınarak kurumaya bırakılır ve vernik atılır.

Şekil 57. Taraklı şal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Şekil 58'de taraklı şal ebru tekniği ile süsleme işleminde, tamamlanmış A3 boyutundaki mat cam görünmektedir.

Şekil 58. Taraklı şal ebru tekniği ile süslenmiş mat cam (Erdinç, 2014).

5.4. Deri Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

Deri üzerine ebru ile süsleme yapmak için, kumaş boyaları kullanılmaktadır. Denizkadayıfı (yoğunlaştırıcı), 35,5x50,5cm tekne, 35x50cm doğal deri, fırça, biz, vernik, kavanoz ve kurutmak için sergen-raf gerekli olan diğer malzemelerdir. Deri üzerine ebru tekniği olarak battal ebru tekniği uygulanmış, obje olarak doğal deri kullanılmıştır.

Battal ebruda iki, üç ya da dört renk tekne yüzeyine fırça yardımıyla serpilir (Şekil 59.).

Şekil 59. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Tekniğine usulüne uygun olarak, battal ebru deseni yapıldıktan sonra deri levha tekneye yatırılır. Tekneden çekildikten sonra, kurumaya bırakılır (Şekil 60.). Kuruduktan sonra üzerine vernik atılır.

Şekil 60. Deriyi tekneden alma işle mi (Erdinç, 2014).

Şekil 61’de battal ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış deri levha görünmektedir.

Şekil 61. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri levha (Erdinç, 2014).

Özdamar (2012:102-116), deri üzerine farklı ebru yöntemlerini uyguladığı çalışmasında, ebru teknikleri olarak somaki battal ebru, zemin battal ebru, Mustafa Düzgünman battal ebrusu, serpmeli ebru, hafif ebru, gel-git ebrusu, şal ebrusu, taraklı ebru, hatip ebrusu, lale ebrusu, karanfil ebrusu, menekşe ebrusu, papatya ebrusu, sümbül ebrusu, gelincik ebrusu, çift baskılı ebru, yazılı ebru, akkâse ebru olmak üzere toplam 18 farklı teknik uygulamıştır. Uygulamalar sonucunda ebru ile süslenmiş işlenmiş derileri şemsiyelik, vazo, şişe kılıfı, mumluk, minyatür kaftan, kutu, süs terliği, küpe, çanta, cüzdan, masa kalemiği, tepsi, bardak atlığı, bardak kılıfı, kemer, anahtarlık, sandık, çerçeve, mouse-ped, defter kaplığı, klasör, tablo gibi çeşitli objelere dönüştürmüştür (Özdamar, 2012:102-116).

5.5. Kağıt Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

Kağıt yüzeyine uygulanan boyalar, bünyesinde hiçbir katkı maddesi bulunmayan toprak bazlı boyalardır. Sadece çiçek yapımında kimyasal boyalar kullanılmaktadır. Denizkadayı (yoğunlaştırıcı), 35,5x50,5cm tekne, 35x50cm şamua kağıt, fırça, biz, kavanoz ve kurutmak için sergen-raf gerekli olan diğer malzemelerdir. Kağıt üzerine ebru tekniği olarak lale ebru tekniği uygulanmış, obje olarak 35x50cm ebatında kağıt kullanılmıştır.

Lale ebrusu, çiçekli ebrularda zemin olarak aynı rengin bir açık bir de koyusu hazırlanır. Koyu renk tekneye atılır, üzerine öd miktarı fazla olan boya atılır (Şekil 62.).

Şekil 62. Zemin ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Bu zemin üzerine yeşil boya damlatılır ve yaprak ile sap biz yardımıyla çizilir. Teknenin boyutuna göre orantılanmalıdır (Şekil 63.). Biz ya da iğne kullanımdan sonra mutlaka temizlenmelidir, yoksa üzerinde beyaz lekeler oluşur.

Şekil 63. Yaprak için biz yardımıyla damla oluşturma (Erdinç, 2014).

İkinci hareket yeşil rengin sapa yakın kısmından sol ve sağa doğru paralel çizgiler oluşturacak şekilde iki yana doğru çekilir (Şekil 64.).

Şekil 64. Lale ebrusunda yaprak oluşturma (Erdinç, 2014).

Daha sonra daire sapın hemen yanından ikiye bölünerek aşağıya çekilir. İkinci hareket dairenin sapa yakın diğer tarafından yine ortalanarak bu kez tamamen aşağıya doğru çekilir, bu hareket sonrası çiçeğin sapı ve yuvarlak yaprakları tamamlanmış olur (Şekil 65.).

Şekil 65. Lale ebrusunun yaprak formu (Erdinç, 2014).

Sapın bittiği yere lale yapmak için uygun olan kimyasal renkler damlatılır. Damlatılan boya bir bizle üstten ikiye bölünür. Aynı bizle ikiye bölünen bir ucu aşağıdan yukarıya doğru -S- kavisi çizilerek çekilir. İkinci uçta da aynı hareket tekrarlanır. Bu ebruya "laleli ebru" denir (Şekil 66.).

Şekil 66. Lale formunun yapılması (Erdinç, 2014).

Şekil 67’de lale ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış kağıt levha görülmektedir.

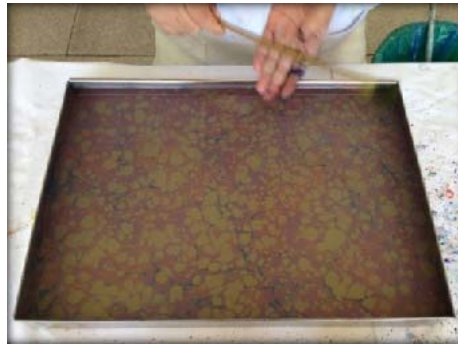
Şekil 67. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıt levha (Erdinç, 2014).

5.6. Kumaş Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

5.6.1. İpek Kumaş Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

İpek üzerine ebru sanatı ile süsleme yapılırken, kumaş boyaları kullanılmaktadır. Boyanın kumaş üzerine sabitlenmesi için, kumaş şaplı suda en az 7-8 saat bekletilmelidir. Daha sonra sudan çıkarılıp kurumaya bırakılır. Kurumuş kumaş ütülenerek, ebru uygulaması için hazırlanır. Bitkisel kıvam artırıcı (yoğunlaştırıcı), 35x50cm tekne, 35x50cm boyutunda ipek kumaş, fırça, biz, kavanoz, şap, kurutmak için çamaşır ipi ve mandal gerekli olan diğer malzemelerdir. İpek kumaş üzerine ebru tekniği olarak battal ebru tekniği uygulanmış, 35x50cm ebatlarında ipek kumaş kullanılmıştır.

Battal ebruda iki, üç ya da dört renk tekne yüzeyine fırça yardımıyla serpilir (Şekil 68.).

Şekil 68. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Battal ebru tekniği ile desen hazırlandıktan sonra ipek kumaş gerilerek tekneye yatırılır (Şekil 69.).

Şekil 69. İpek kumaşı tekneye yerleştirme işle mi (Erdinç, 2014).

Boyayı kabul ettikten sonra ipek kumaş teknedan çekilir ve kurumaya bırakılır (Şekil 70.).

Şekil 70. İpek kumaşı teknedan alma işle mi (Erdinç, 2014).

Kuruma işle minden sonra bol suda durulanır, kurutulur ve ütülenir. Şekil 71’de battal ebru tekniği ile süsleme işle mi tamamlanmış ipek kumaş görölmektedir.

Şekil 71. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaş (Erdinç, 2014).

5.6.2. Pamuklu Kumaş Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

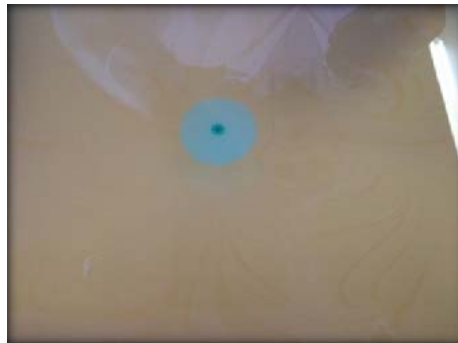
Pamuklu kumaş üzerine ebru sanatı ile süsleme yapılırken, kumaş boyaları kullanılmaktadır. Boyanın kumaş üzerine sabitlenmesi için, kumaş şaplı suda en az 7-8 saat bekletilmelidir. Daha sonra sudan çıkarılıp kurumaya bırakılır. Kurumuş kumaş ütülenerak, ebru uygulaması için hazırlanır. Bitkisel kıvam artırıcı (yoğunlaştırıcı), 35x50cm tekne, 35x50cm boyutunda pamuklu kumaş, fırça, biz, kavanoz, şap, kurutmak için çamaşır ipi ve mandal gerekli olan diğer malzemelerdir. Pamuklu kumaş üzerine ebru tekniği olarak lale ebru tekniği uygulanmış, 35x50cm ebatlarında pamuklu kumaş kullanılmıştır.

Lale ebrusu, çiçekli ebrularda zemin olarak açık bir renk tekneye atılır (Şekil 72.).

Şekil 72. Zemin ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Bu zemin üzerine yeşil boya damlatılır ve yaprak, sap biz yardımıyla çizilir. Teknenin boyutuna göre orantılanmalıdır (Şekil 73.). Biz ya da iğne kullanımdan sonra mutlaka temizlenmelidir, yoksa üzerinde beyaz lekeler oluşur.

Şekil 73. Yaprak için biz yardımıyla damla oluşturma (Erdinç, 2014).

İkinci hareket sapa yakın yerden yeşil rengin sol ve sağından yaparak iki yana çekilir (Şekil 74.).

Şekil 74. Lale ebrusunda yaprak oluşturma (Erdinç, 2014).

Daha sonra daire sapın hemen yanından ikiye bölünerek aşağıya çekilir. İkinci hareket dairenin sapa yakın diğer tarafından yine ortalanarak bu kez tamamen aşağıya doğru çekilir, bu hareket sonrası çiçeğin sapı ve yuvarlak yaprakları tamamlanmış olur (Şekil 75.).

Şekil 75. Lale ebrusunun yaprak formu (Erdinç, 2014).

Sapın bittiği yere lale yapmak için uygun olan renkler damlatılır. Damlatılan boya bir bizle üstten ikiye bölünür. Aynı bizle ikiye bölünen bir ucu aşağıdan yukarıya doğru -S- kavisi çizilerek çekilir. İkinci uçta da aynı hareket tekrarlanır. Bu ebruya "laleli ebru" denir (Şekil 76.).

Şekil 76. Lale formunun yapılması (Erdinç, 2014).

Kuruma işleminden sonra bol suda durulanır, kurutulur ve ütülenir. Şekil 77’de lale ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış pamuklu kumaş görülmektedir.

Şekil 77. Lale ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaş (Erdinç, 2014).

5.7. Seramik Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

Seramik üzerine ebru ile süsleme yapmak için kumaş, seramik veya çini boyaları kullanılmaktadır. Kağıt, denizkadayıfı, kova, seramik nar, fırça, biz, kavanoz, vernik ve kurutmak için sergen-raf gerekli olan diğer malzemelerdir. Seramik üzerine ebru tekniği olarak battal ebru tekniği uygulanmış, obje olarak nar şeklinde seramik biblo kullanılmıştır.

Battal ebruda iki, üç ya da dört renk tekne yüzeyine fırça yardımıyla serpilir (Şekil 78.).

Şekil 78. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Battal ebru tekniği ile usulüne uygun olarak desen hazırlandıktan sonra seramik biblo ebruya yatırılır. Ancak önce sıfır zımpara ile üzerindeki tırtıklar temizlenmeli ve temiz bir bez parçası ile üzerindeki tozlar silinmelidir. Bu işlemin yapılması boyayı iyi tutması açısından önemlidir (Şekil 79.).

Şekil 79. Seramik nar biblosunun tekneye yerleştirme işlemi (Erdinç, 2014).

Seramik tekneden alınır ve daha sonra kurumaya bırakılır (Şekil 80.). İsteğe ve kullanım amacına bağlı olarak ya vernik atılarak ya da sırlanıp fırında pişirilerek kullanılır.

Şekil 80. Seramik nar biblosunun tekneden alma işlemi (Erdinç, 2014).

Şekil 81’de battal ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış nar şeklinde seramik biblo görülmektedir.

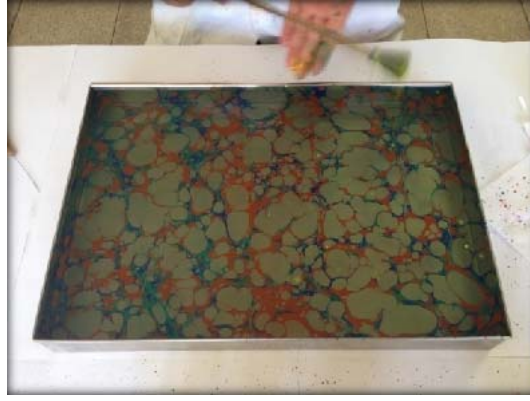
Şekil 81. Battal ebru tekniği ile süslenmiş nar şeklinde seramik biblo (Erdinç, 2014).

5.8. Tela Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

5.8.1. Kağıt Tela Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

Kağıt tela üzerine ebru sanatı ile süsleme yapmak için, kumaş boyaları kullanılmaktadır. Bitkisel kıvam artırıcı (yoğunlaştırıcı), 35x50cm tekne, A3 boyutunda kağıt tela, vernik, fırça, biz, kavanoz, kurutmak için çamaşır ipi ve mandal gerekli olan diğer malzemelerdir. Kağıt tela üzerine ebru tekniği olarak gel-git ebru tekniği uygulanmış, A3 ebatlarında kağıt tela kullanılmıştır.

Gel-git ebrusunda, tekne yüzeyine önce battal ebrusu yapılır (Şekil 82.).

Şekil 82. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Daha sonra bu kompozisyon üzerine biz yardımıyla sağdan sola, soldan sağa birbirine paralel ve düzgün bir şekilde gidip gelinir. Bu çizgi aralıkları istenilen genişlikte de olabilir (Şekil 83.).

Şekil 83. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Gel-git ebru deseni yapıldıktan sonra kağıt tela gerilerek tekneye yatırılır (Şekil 84.). Boyayı kabul ettikten sonra kağıt tela tekneden çekilir ve böylece tela kurumaya bırakılır.

Şekil 84. Kağıt telasının tekneye yerleştirme işlemi (Erdinç, 2014).

Şekil 85'te gel-git ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış kağıt tela görülmektedir.

Şekil 85. Gel-git ebru tekniği ile süslenmiş kağıt tela (Erdinç, 2014).

5.8.2. Kumaş Tela Üzerine Ebru Sanatı İle Süsleme Yapılması

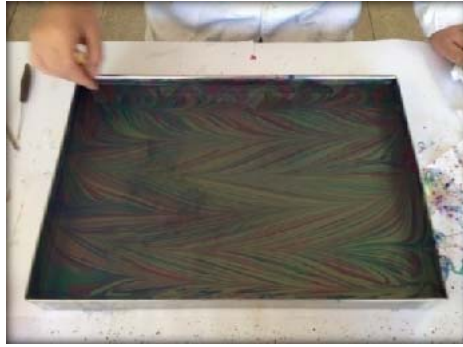
Kumaş tela üzerine ebru sanatı ile süsleme yapmak için kumaş boyaları kullanılmaktadır. Bitkisel kıvam artırıcı (yoğunlaştırıcı), 35x50cm tekne, A3 boyutunda kumaş tela, vernik, fırça, biz, kavanoz, kurutmak için çamaşır ipi ve mandal gerekli olan diğer malzemelerdir. Kumaş tela üzerine ebru tekniği olarak şal ebru tekniği uygulanmış A3 ebatlarında kumaş tela kullanılmıştır.

Şal ebrusu, Anadolu'da çok kullanılan şal motifine benzemesi nedeniyle bu ismi almıştır. Şal ebru yapmak için, önce teknenin yüzeyine battal ebrusu yapılır (Şekil 86.).

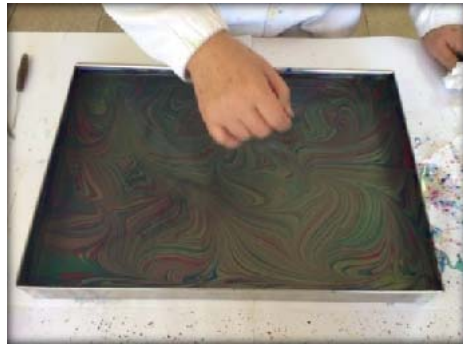
Şekil 86. Battal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Daha sonra gel-git ebrusu uygulanır (Şekil 87.).

Şekil 87. Gel-git ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Bu kompozisyon üzerine, enine üç adet -S-, boyuna iki adet -S- harfi çizilir, aralarına istenildiği kadar -S- kavisler çizilerek dokular oluşturulur (Şekil 88.). İstenirse dıştan içeri doğru daireler de çizilebilir.

Şekil 88. Şal ebrusunun hazırlanışı (Erdinç, 2014).

Şal ebru deseni yapıldıktan sonra kumaş tela gerilerek tekneye yatırılır (Şekil 89.). Boyayı kabul ettikten sonra kumaş tela tekneden çekilir ve böylece tela kurumaya bırakılır.

Şekil 89. Kumaş telasının tekneye yerleştirme işlemi (Erdinç, 2014).

Şekil 90'da şal ebru tekniği ile süsleme işlemi tamamlanmış kumaş tela görülmektedir.

Şekil 90. Şal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş tela (Erdinç, 2014).

Farklı materyaller kullanılarak yapılan ebru uygulamaları ile elde edilen ahşap çerçeve, ahşap kaşık, alçı çerçeve, ayna, bardak atlığı, bileklik, bluz, cüzdan, deri çanta, dolap süsü (magnet), fular, kalemlik, kase, kitap ayraçları, kumaş çanta, kutu, kül tablası, küpe, lokumluk, masa örtüsü, mask, mumluk, nar biblo, saksı süsü, şal, tabak, tablo, tepsi, termos bardak, tişört, vazo ve yumurta biblo gibi dekoratif ve kullanım amaçlı ürünler ekler bölümünde verilmiştir.

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ebru sanatı, çeşitli çalışmalarda görülmesine rağmen desen tekrarının mümkün olmadığı bir sanat dalıdır ve bu sanat kalpten kâğıda dökülen kelimeler gibi boyaların damla damla suyun üzerine düşmesi ile şekillenmektedir.

Türk süsleme sanatının en güzel örneklerinden biri olan Ebru sanatı, geleneksel uygulama tarzını korumakla birlikte yeni çalışmalarla ve deneyimlerle teknikler geliştirerek farklı alanlarda uygulanmaktadır. Dolayısıyla bu sanatın uygulama alanı her geçen gün daha da genişlemektedir. Buna ek olarak Ebru, günümüz “soyut resim” veya sanat geleneği anlayışı içinde kendine uygun bir biçimde yeni uygulama sahaları bulmaktadır. Bu da Ebru sanatının tanıtım ve prestijini günden güne daha da arttırmaktadır.

Bu çalışmanın amacı geleneksel olarak kâğıda uygulanan ebrunun, kağıttan farklı materyallere uygulanmasını ayrıntılı olarak göstererek ebrunun uygulama alanının genişlemesine katkı sağlamaktır. Böylece geçmişten günümüze bize miras olarak kalmış bir sanatın yaşam alanının ve yaygınlığının genişletilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca bu konuya ilgi duyan araştırmacılar için kaynak oluşturulması ve literatüre katkı yapılması da amaçlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan materyaller; ahşap, alçı, cam, deri, kağıt, kumaş, seramik ve teladır. Ahşap yüzeyine hatip ebru ve somaki battal ebru tekniği, alçı üzerine battal ebru tekniği, cam üzerine taraklı şal ebru tekniği, deri üzerine somaki ebru tekniği, kağıt üzerine lale ebru tekniği, ipek kumaş üzerine battal ebru tekniği, pamuklu kumaş üzerine lale ebru tekniği, seramik üzerine battal ebru tekniği kağıt tela üzerine gel-git ebru tekniği, kumaş tela üzerine şal ebru tekniği kullanılarak uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonucunda ebrunun söz konusu materyallere başarı ile uygulandığı kanıtlanmıştır.

Çalışma kapsamında ahşap, alçı ve cam üzerine yapılan ebru dekoratif süs olarak (ahşap çerçeve, ahşap kaşık, alçı çerçeve, ayna, bardak atlığı, bileklik, bluz, cüzdan, deri çanta, dolap süsü (magnet), fular, kalemlik, kase, kitap ayraçları, kumaş çanta, kutu, kül tablası, küpe, lokumluk, masa örtüsü, mask, mumluk, nar biblo, saksı süsü, şal, tabak, tablo, tepsi, termos bardak, tişört, vazo ve yumurta biblo vb.) birçok alanda değerlendirilebilmektedir. Deri üzerine yapılan ebru ise hem dekoratif süs hem de çanta, klasör, kemer, cüzdan ve takı olarak birçok alanda kullanılabilir. Kağıt

üzerine yapılan ebru kitap sanatlarında, dekoratif süs ve soyut resim olarak birçok alanda değerlendirilmektedir. İpek kumaş üzerine yapılan ebru deseni yastık, masa örtüsü, kravat, başörtüsü, fular, giysi, perde gibi birçok alanda kullanılabilirken kumaş üzerine yapılan ebru deseni de benzer şekilde yastık, masa örtüsü, kravat, giysi, perde gibi birçok alanda değerlendirilebilmektedir. Seramik üzerine yapılan ebru dekoratif süs olarak birçok alanda uygulanabilirken kağıt tela üzerine yapılan ebru ahşap kaplama, tişörte baskı ve kitap sanatları olarak birçok farklı alanda kullanılabilmektedir. Benzer şekilde kumaş tela üzerine yapılan ebru da ahşap kaplama, tişörte baskı ve kitap sanatları olarak birçok alanda değerlendirilebilmektedir.

Sonuç olarak bu benzersiz sanat sadece kâğıda değil farklı materyallere de uygulanabilmekte ve aynı estetik duruşunu korumaktadır. Dolayısıyla Ebru sanatı, sanatsal değerine ek olarak dekoratif açıdan da değer kazanmaktadır. Kısacası Ebru sanatının farklı materyallere başarı ile uygulanması günlük hayatta daha fazla yer alacağına kanıtını oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

BABAOĞLU, A. (2007). **Ebru İstanbul**, 1. Baskı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, İstanbul.

BARUTCUGİL, H. (1999). **Renklerin Sonsuzluğu (Geleneksel Türk Ebru Sanatı)**, Yaşar Eğitim ve Kültür Vakfı Yayınları, İstanbul.

BARUTCUGİL, H. (2001). **Suyun Rüyası**, Ebristan Yayınları, İstanbul.

BARUTCUGİL, H. (2004). **Siyah Beyaz**, Ebristan Yayınları, İstanbul.

BARUTCUGİL, H. (2007). **Türklerin Ebru Sanatı**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü, Ankara.

BAŞAR, F. ve Y. TİRYAKİ. (2006). **Türk Ebru Sanatı**, Gözen Kitap ve Yayın Evi, İstanbul.

BERK, S. (2011). **Hattat Necmeddin Okyay**, Kültür Sanat Basımevi, İstanbul.

ÇOKTAN, A. (1992). **Türk Ebru Sanatı Tarihi, Yapılışı, Kelime Anlamı ve Ebru Çeşitleri**, Emekçin Matbaası, İstanbul.

DERE, Ö. F. (2007). **Ebru Sanatı Tarihçe, Malzeme, Uygulama**, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul.

DERMAN, M. U. (1977). **Türk Sanatında Ebru**, Akbank Yayınevi, İstanbul.

ELHAN, S. (2004). **Yapım Yöntemleriyle Ebru Sanatı**, İnkansa Matbaacılık Ltd.Şti., Ankara.

ERİŞ, M. N. (2007). **Mustafa Esat Düzgünman ve Ebru**, 1. Baskı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları, (9., 49.s), İstanbul.

GÖKTAŞ, O. (2007). **Geleneksel Ebru Boyama Tekniklerinin Mobilya Üst Yüzeylerine Uyarlanmasıyla Yeni Bir Mobilya Üst Yüzey Tarzının Geliştirilmesi**, Muğla Üniversitesi Yayınları, Muğla

GÖKTAŞ, U. (1987). **Ebru Terimleri Sözlüğü**, Anadolu Sanat Yayınları, İstanbul.

GRUNEBaum, G. (1992). **Techniques for Marbleizing Paper**, Dover Publications, New York, U.S.A.

HEPGÜL, N. (1995). **Ebru İçin Müsvedde Halinde Bibliyografya**, Kızıltoprak Yayınları, İstanbul.

MAURER-MATHISON, D. (1999). **The Ultimate Marbling Handbook: A Guide to Basic and Advanced Techniques for Marbling Paper and Fabric** (Watson-Guptill Crafts), Watson-Guptill Publications, New York, U.S.A.

OVALIOĞLU, İ. (2007). **Arşivin Rengi, Osmanlı Belgelerinde Ebru ve Etiket**, 1. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

ÖZÇİMİ, M. S. (2009). **Levni'den Ebru'ya**, Yayın No: 198, Bahçıvanlar Basım San. A.Ş., Konya.

SÖNMEZ, G. (2007). **Gelenekselden Günümüze Ebru**, İnkılap Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş., İstanbul.

SAVAŞ, T. (1980). **Ebru Sanatı**, Bozak Matbaası, İstanbul.

TÜRKMENOĞLU, T. M. (1999). **Sudaki Nakış Ebru**, Milenyum Yayınları, İstanbul.

WOLFE, R. J. (1990). **Marbled Paper: Its History, Techniques and Patterns** (Publication of The A.S.W. Rosenbach Fellowship in Bibliography), University of Pennsylvania Press, Philadelphia.

Dergiler

DERMAN, U., M. AY, T. TANARSLAN, N. BOYDAŞ, N. SUNGUR (Mart 1994). **Sanat ve Kimya Birarada Ebru**, Bilim ve Teknik Dergisi, Cilt:27 Sayı:316, s.54-59, Ankara.

ELHAN, S. (Ocak 1997). **Ebru Sanatı**, Kültür Sanat Dergisi Türkiyemiz, Ankara Yayınları, Yıl:27 Sayı:80, Ankara.

KAĞITÇI, M.A. (1960). **Makale "Palette Mecmuası"**, No:30, s.19, İstanbul.

ORHAN, V. (1988). **Ebru ve Mustafa Düzgünman**, Turing, Sayı:77/356, s.30-35, İstanbul.

UYAR, Y. (Ekim 1992). **Günümüzde Ebru ve Ustaları**, Kültür ve Sanat Dergisi, Yıl:22 Sayı:68, s.26-41, İstanbul.

VATA, A. E. (Haziran 1998). **Unuttuğumuz ve Değerlendiremediğimiz San'atımız: Ebru**, Arkitekt Dergisi, Sayı:460, s.70-73, İstanbul.

Tezler

ADIBELLİ, T. S. (2005). **Dekoratif Ürünlerde Ebru**, Yüksek Lisans Tezi, Konya, Selçuk Üniversitesi SBE.

BARUTCUGİL, H. (2010). **Geçmişten Günümüze Ebru Sanatı ve Çağdaş Bir Yorum İle Günümüz Tekstiline Uygulanması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Haliç Üniversitesi GSF.

ÖZDAMAR, H. (2012). **Ebru Tekniğinin Farklı Yöntemlerle İşlenmiş Deri Malzeme Üzerine Uygulanması**, Yüksek Lisans Tezi, Isparta, Süleyman Demirel Üniversitesi GSE.

SOBACI, A. (2001). **Klasik Türk Ebru Sanatı ve Kompozisyon**, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum, Atatürk Üniversitesi SBE.

UZUNCA, G. (2012). **Ebru Sanatının Tekstilde Kullanımı**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi EBE.

Kişisel Görüşme

ERDİNÇ, Ü. Öğretim Görevlisi (2014). **“Ebru Yapımı”** konulu görüşme, Isparta, 10.10.2014.

EKLER

EK 1. AHŞAP ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 91. Hatip ebru ve battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kutu (Erdinç, 2014).

Şekil 92. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap bardak atlığı (Erdinç, 2014).

Şekil 93. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kalemlik (Erđinç, 2014).

Şekil 94. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş ahşap aynalık çerçevesi (Erđinç, 2014).

Şekil 95. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş ahşap fotoğraf çerçevesi (Erdinç, 2014).

Şekil 96. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ahşap fotoğraf çerçevesi (Erdinç, 2014).

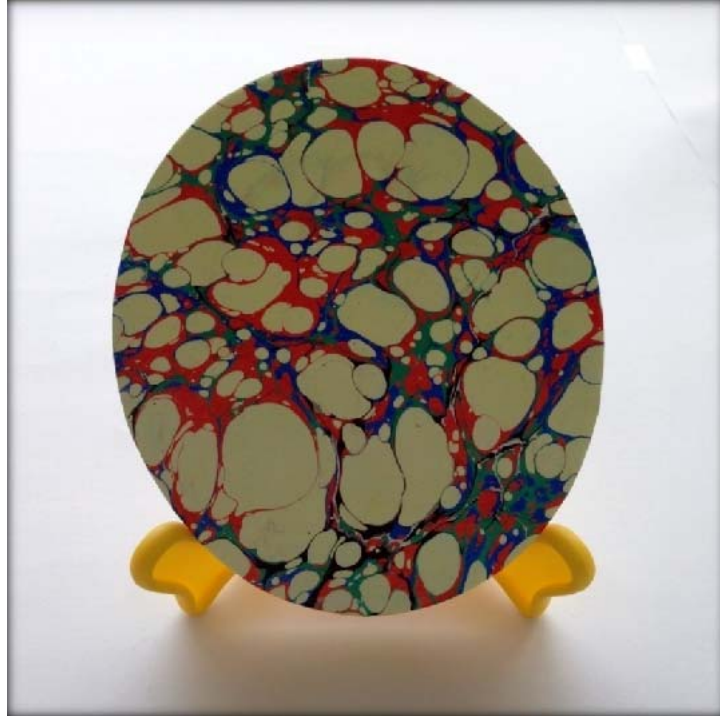

Şekil 97. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş ahşap kaşık (Erdinç, 2014).

EK 2. ALÇI ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 98. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan çerçeve (Erdinç, 2014).

Şekil 99. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan biblo (Erdinç, 2014).

Şekil 100. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan saksı süsü (Erdinç, 2014).

Şekil 101. Battal ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan dolap süsü (Erdinç, 2014).

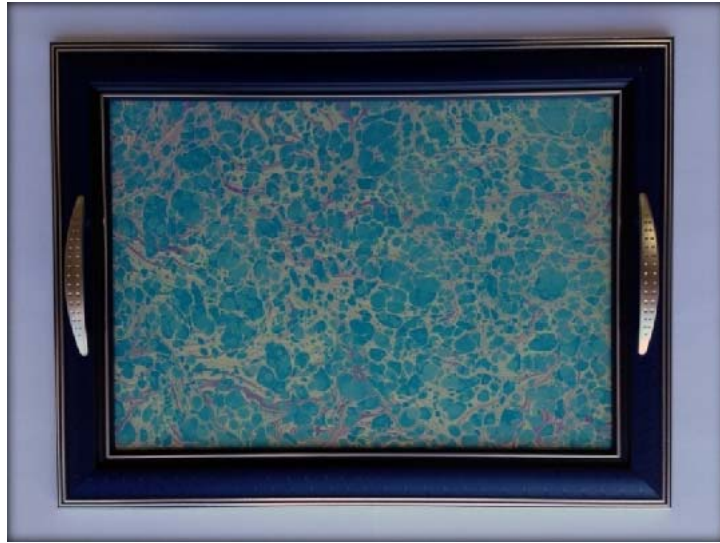

Şekil 102. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş alçıdan dolap süsü (Erdinç, 2014).

EK 3. CAM ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 103. Taraklı şal ebru tekniği ile süslenmiş mat camdan tablo (Erdoğan, 2014).

Şekil 104. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş mat camdan tepsi (Erdoğan, 2014).

Şekil 105. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kumlu camdan tablo (Erdinç, 2014).

EK 4. DERİ ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 106. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş deriden tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 107. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri çanta (Erdinç, 2014).

Şekil 108. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri cüzdan (Erdinç, 2014).

Şekil 109. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri küpe (Erdinç, 2014).

Şekil 110. Battal ebru tekniği ile süslenmiş deri bileklik (Erdinç, 2014).

EK 5. KAĞIT ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 111. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 112. Menekşe ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 113. Sümbül ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 114. Gelincik ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 115. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erđinç, 2014).

Şekil 116. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan tablo (Erđinç, 2014).

Şekil 117. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kitap kenarı (Erdinç, 2014).

Şekil 118. Battal ebru, gel-git ebru, somaki ebru, taraklı ebru ve akkâse ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan kitap ayrıçları (Erdinç, 2014).

Şekil 119. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş kağıttan termos bardak (Erdinç, 2014).

EK 6. KUMAŞ ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 120. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaştan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 121. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaşından bluz (Erdinç, 2014).

Şekil 122. Battal ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaşından fular (Erdinç, 2014).

Şekil 123. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş ipek kumaşından şal (Erdinç, 2014).

Şekil 124. Lale ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 125. Battal ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 126. Taraklı ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan tablo (Erdinç, 2014).

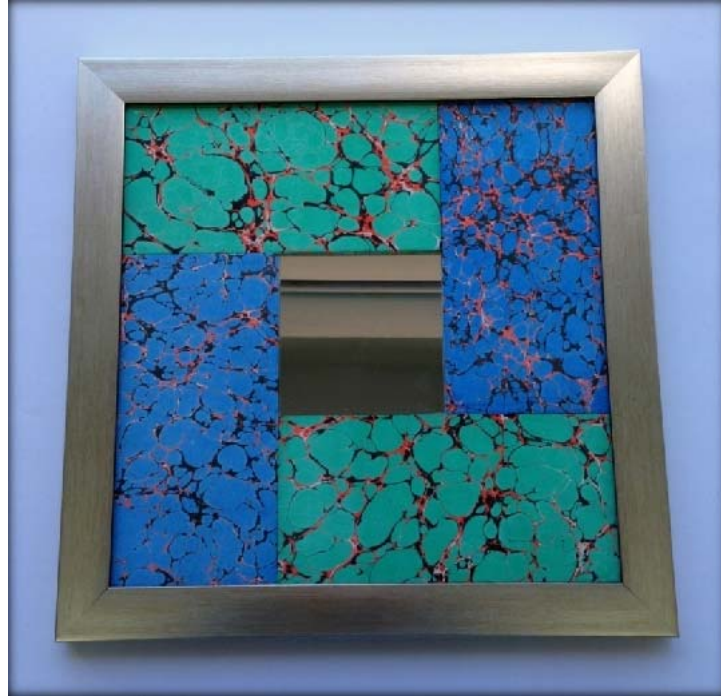

Şekil 127. Battal ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan çanta (Erdinç, 2014).

Şekil 128. Şal ebru tekniği ile süslenmiş pamuklu kumaştan masa örtüsü (Erdinç, 2014).

EK 7. SERAMİK ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 129. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş seramik aynalık (Erdinç, 2014).

Şekil 130. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik nar biblo (Erdinç, 2014).

Şekil 131. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş seramik mumluk (Erdinç, 2014).

Şekil 132. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik mask (Erdinç, 2014).

Şekil 133. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik nar kase (Erdinç, 2014).

Şekil 134. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik vazo (Erdinç, 2014).

Şekil 135. Battal ebru tekniği ile süslenmiş seramik tabak (Erdinç, 2014).

Şekil 136. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş seramik tabak (Erdinç, 2014).

Şekil 137. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş seramik tabak (Erdinç, 2014).

Şekil 138. Şal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik vazo (Erdinç, 2014).

Şekil 139. Battal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik kül tablası (Erđinç, 2014).

Şekil 140. Şal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik lokumluk (Erđinç, 2014).

Şekil 141. Şal ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik yumurta biblo (Erđinç, 2014).

Şekil 142. Akkâse ebru tekniği ile süslenmiş sırlı seramik vazo (Erđinç, 2014).

EK 8. TELA ÜZERİNE EBRU SANATI İLE SÜSLEME YAPILMIŞ ÇEŞİTLİ OBJELER

Şekil 143. Gel-git ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 144. Lale ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 145. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan SDÜ baskılı tişört (Erdinç, 2014).

Şekil 146. Somaki ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan kalp baskılı tişört (Erdinç, 2014).

Şekil 147. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kağıt teladan GAP baskılı tişört (Erdinç, 2014).

Şekil 148. Şal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş teladan tablo (Erdinç, 2014).

Şekil 149. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş teladan termos bardak (Erdinç, 2014).

Şekil 150. Battal ebru tekniği ile süslenmiş kumaş teladan 32 baskılı tişört (Erdinç, 2014).

ÖZGEÇMİŞ

1. Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Yavuz Selim ERDİNÇ

Doğum Tarihi: 19.12.1986

Doğum Yeri: Bornova

2. Öğrenim Durumu:

Derece	Alan	Eğitim Kurumu-Üniversite	Bitiş Yılı
Lise	Elektronik	Isparta Endüstri Meslek Lisesi	2004
Önlisans	Endüstriyel Elektronik	Süleyman Demirel Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu	2008
Lisans	Geleneksel Türk Sanatları Bölümü (Halı-Kilim-Eski Kumaş Desenleri Anasanat Dalı)	Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	2013
Lisans	Grafik Bölümü	Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi	2013
Formasyon	Grafik ve Fotoğraf	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	2014
Yüksek Lisans	Geleneksel Türk Sanatları Anabilim Dalı	Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü	2014

3. Başarılar

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Halı-Kilim ve Eski Kumaşlar Anasanat Dalı, Birincisi.

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölüm, İkincisi.

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölüm, Birincisi.

Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İkincisi.

4. Bilimsel Yayınlar ve Çalışmalar

4.1. Uluslararası sempozyum, kongre, kurs (workshop) düzenlenmesi gibi etkinliklerde görev almak

Erdoğan, Yavuz Selim, “Uluslararası Göç ve Türkiye Çalıştayı”, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, 22 Haziran 2012, Isparta.

4.2. Ulusal sempozyum, kongre, kurs (workshop) düzenlenmesi gibi etkinliklerde görev almak

Süleyman Demirel Üniversitesi Tekstil El Sanatları Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi “I. Üniversitelerarası Uygulamalı Gül Diyarında Ebru Yarışması”nda görev almak, 6-8 Mayıs 2011, Isparta.

Süleyman Demirel Üniversitesi Ebru Topluluğu “2011-2012 Dönemi Faaliyetleri kapsamında düzenlenen Temel Ebru Sanatı Eğitimi”, Mayıs 2012, Isparta.

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü “II. Üniversitelerarası Uygulamalı Gül Diyarında Ebru [Gül Ebru] Yarışması”nda ve Ziraat Fakültesi “Her Yönüyle Gül Sempozyumu”nda görev almak, 1-3 Haziran 2012, Isparta.

Süleyman Demirel Üniversitesi Köy Enstitüleri Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi “Köy Enstitülerinin 73. Kuruluş Yıldönümü Etkinlikleri”, 17 Nisan 2013, Isparta.

Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü ve Ebru Topluluğu, “III. Üniversitelerarası Uygulamalı Gül ve Battal Ebru Yarışması”nda görev almak, 3-5 Mayıs 2013, Isparta.

4.3. Özgün sanat eserleri, tasarımlar ya da yorum çalışmaları ile yurtiçinde kişisel etkinliklerde bulunmak (Festival, sergi, proje uygulama, gösteri, dinleti, gösterim vb)

Erdoğan, Yavuz Selim, “Isparta İl Emniyet Müdürlüğü Amblem ve Logo Yarışması [Türk Polis Teşkilatı’nın 166. Kuruluş Yıldönümü Etkinlikleri]”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü & Isparta İl Emniyet Müdürlüğü, 10 Nisan 2011, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Uşak Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Akademik Personel ve Rektör Prof. Dr. Sait ÇELİK İle Buluşma” sı sırasında takdim edilen çalışmalar, 20 Eylül 2013, Uşak.

4.4. Özgün sanat eserleri, tasarımlar ya da yorum çalışmaları ile yurtiçinde karma veya grup sanat/tasarım etkinliklerine katılmak (Festival, sergi, Proje uygulama, gösteri, dinleti, gösterim vb.)

Erdoğan, Yavuz Selim, “Engelleri Kaldıran Anneler” Fotoğraf Sergisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü & Çocuk Adası Kreş ve Gündüz Bakımevi, 2010, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Baskı Resim Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü, 2011, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Geleneksel Türk Sanatları Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları ve Seramik Bölümü, 7-11 Mayıs 2012, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Mezuniyet Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 23 Mayıs 2012, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Reklam Fotoğrafçılığı Atölyesi Seçkisi Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü, 29 Mayıs 2012, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Geleneksel Türk El Sanatları Sergisi ve Klasik Türk Müziği Dinletisi [Atabey Turizm ve Kültür Etkinlikleri]”, 17-18 Mayıs 2013, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Mezuniyet Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, 23 Mayıs 2013, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Karma Oyuncak Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Geleneksel Türk Sanatları Anabilim Dalı, 19 Şubat 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Sekiz Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü Karma Sergisi”, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği, 7-9 Mart 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Güzel Sanatlar Enstitüsü Karma Öğrenci Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, 10 Mart 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Dünya Sanat Günü Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, 15 Nisan 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Egemenlik Ulusundur Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, 23 Nisan 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Farklı ve Birlikte Ulusal Jürili Karma Sergi”, Sakarya Üniversitesi, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 28 Nisan - 12 Mayıs 2014, Sakarya.

Erdoğan, Yavuz Selim, “İşçiyim, Emekçiyim Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, 1 Mayıs 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Atatürk Günü Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, 19 Mayıs 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Acı Evrensel Olmalı Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, 17 Temmuz – 1 Ağustos 2014, Isparta.

Erdoğan, Yavuz Selim, “Güz Seçkisi Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, 29 Eylül – 18 Ekim 2014, Isparta.

Erdiñ, Yavuz Selim, “10 Kasım Ata’ya Saygı Karma Sergisi”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta Üniversite Öğretim Üyeleri Derneği, 10 – 21 Kasım 2014, Isparta.

5. Kişisel Sergi

Erdiñ, Yavuz Selim, “Dokunun Rengi” Kişisel Ebru Sergisi, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, 2-7 Mayıs 2013, Isparta.

6. Lisans Bitirme Projesi

Erdiñ, Yavuz Selim, *Ebrunun Tela Üzerine Uygulanışı*, Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, (Danışman: Öğr. Gör. Ünal ERDİNÇ), Isparta, 2013.

7. Sertifikalar

Bilgisayar Meslek Dalı Eğitim Programları Kurs Sertifikası, Isparta Merkez Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 10.12.2005 – 19.03.2006, Isparta.

İngilizce (İlk Kademe), Isparta Merkez Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 09.10.2010 – 23.01.2011, Isparta.